

MASTER'S THESIS

De rekening-courantmaatregel tegen belastinguitstel- en afstel in box 2: een illusie of effectief?

Een onderzoek naar de effectiviteit van het wetsvoorstel excessief lenen

Petie, M.J.A.

Award date:

2021

Awarding institution:

Department of Public Law

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

pure-support@ou.nl

providing details and we will investigate your claim.

Downloaded from <https://research.ou.nl/> on date: 30. Sep. 2023

Open Universiteit
www.ou.nl

De rekening-courantmaatregel tegen belastinguitstel- en afstel in box 2: een illusie of effectief?

Een onderzoek naar de effectiviteit van het wetsvoorstel excessief lenen

Naam: M.J.A. (Michelle) Petie
Studentnummer: 851969849
Begeleider: Mr. dr. S.M.H. Dusarduijn
Examinator: Mr. dr. G.M.C.M. Staats
Inleverdatum: 29 juni 2021
Aantal woorden: 12927

Inhoudsopgave

Afkortingenlijst	4
Hoofdstuk 1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Onderzoeksvraag en deelvragen	7
1.3 Afbakening van het onderzoek	7
1.4 Structuur	8
1.5 Relevantie van het onderzoek	8
1.5.1 Wetenschappelijke relevantie	8
1.5.2 Maatschappelijke relevantie	9
1.6 Onderzoeksmethode en onderzoekscriteria	9
Hoofdstuk 2 De dga in relatie met zijn bv	11
2.1 Inleiding	11
2.2 De meerdere ‘gezichten’ van de dga	11
2.3 Het beschikken over liquide middelen	13
2.3.1 Loon	13
2.3.2 Dividenduitkering	14
2.3.3 De rekening-courant	16
2.3.4 Geldlening verstrekt door de bv (‘geldlening’)	16
2.4 De verschillende aspecten van de geldlening	17
2.4.1 Bodemlozeputlening en de schijnlening	18
2.4.2 De onzakelijke lening	18
2.5 Tussenconclusie	19
Hoofdstuk 3 Het wetsvoorstel excessief lenen	20
3.1 Inleiding	20
3.2 De achtergrond	20
3.3 De contouren van het wetsvoorstel	21
3.3.1 Het fictief regulier voordeel	21
3.3.2 Groep belastingplichtigen	22
3.3.3 Excessieve leningen	24
3.4 Enige punten van kritiek	26
3.5 Tussenconclusie	28
Hoofdstuk 4 Effectiviteit van het wetsvoorstel	29
4.1 Inleiding	29
4.2 De inhoud van het wetsvoorstel	29
4.3 De gevolgen voor de Belastingdienst	30
4.4 De effectiviteit volgens het kabinet en de verschillende fracties	31

4.5	Tussenconclusie.....	32
Hoofdstuk 5 Wijzigingen aan het wetsvoorstel en alternatieven.....		34
5.1	Inleiding.....	34
5.2	Wijzigingen aan het wetsvoorstel	34
5.2.1	Maximum bedrag verlagen	34
5.2.2	Salderen.....	35
5.2.3	Beperken van de leningen.....	36
5.3	Alternatieven.....	37
5.3.1	Loan-to-value.....	37
5.3.2	Invoeren ondernemingsneutrale heffing	38
5.4	Tussenconclusie.....	39
Hoofdstuk 6 Conclusie		41
6.1	Inleiding.....	41
6.2	Beantwoording deelvragen	41
6.3	Beantwoording hoofdvraag.....	43
Literatuurlijst		44
Artikelen		44
Boeken.....		47
Jurisprudentie.....		47
Kamerstukken.....		48
Overig		48

Afkortingenlijst

Ab-houder	Aanmerkelijkbelanghouder
BW	Burgerlijk Wetboek
Bv	Besloten vennootschap
Dga	Directeur-grotoaandehouder
FBN	Fiscale Berichten voor het Notariaat
FED	Fiscaal Tijdschrift FED
Fte	Fulltime-equivalent
FTV	Civiel & Fiscaal Tijdschrift Vermogen
Hof	Gerechtshof
HR	Hoge Raad
IB-ondernemers	Ondernemers volgens de inkomstenbelasting
MvT	Memorie van Toelichting
NDFR	Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht
NOB	De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs
NTFR	Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht
Rb	Rechtbank
Tbs	Terbeschikkingstellingsregeling
TFO	Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht
TvCu	Tijdschrift voor Curatoren
V-N	Vakstudie Nieuws
Wet IB 2001	Wet inkomstenbelasting 2001
Wet LB 1964	Wet op de loonbelasting 1964
Wet VPB 1969	Wet op de vennootschapsbelasting 1969
WFR	Weekblad Fiscaal Recht

1.1 Aanleiding

2020 was een bewogen jaar gezien het aftreden van het kabinet en met de voortdurende coronacrisis is 2021 niet beter gestart. De crisis die door Covid 19 is ontstaan heeft vooral de ondernemers financieel hard geraakt. De overheid heeft met deze reden fiscale maatregelen getroffen om ondernemers te ondersteunen. Zo is bijvoorbeeld het wetsvoorstel excessief lenen uitgesteld naar 2023 (peildatum 31 december 2023).¹ Aanvankelijk zou het wetsvoorstel excessief lenen worden ingevoerd per 2022.² Met het uitstel krijgen aanmerkelijkbelanghouders (hierna: ab-houders)³ en directeur- grootaandeelhouders (hierna: dga)⁴ langer de tijd om hun leningen aan de eigen besloten vennootschap (hierna: bv) af te lossen of te herfinancieren. Vanaf 31 december 2023 worden de leningen van meer dan €500.000 bij de eigen bv voor het meerdere belast als fictief regulier voordeel in box 2.⁵

Met deze maatregel beoogt de overheid uitstel en afstel van belastingheffing in box 2 tegen te gaan.⁶ Door verschillende grondslagen en tarieven in het boxensysteem van de inkomstenbelasting kunnen immers met een bv constructies bedacht worden om minimaal belasting te betalen. Deze constructies kunnen leiden tot belastinguitstel en in sommige situaties zelfs tot belastingafstel in box 2. Door fiscalisten wordt box 2 daarom ook wel de ‘pretbox’ genoemd.⁷ Volgens het kabinet ontstaat uitstel- en afstel van belastingheffing in box 2 onder andere door leningen tussen de ab-houder en de bv.⁸ Door het aangaan van een lening vindt er namelijk nog geen belastingheffing plaats (uitstel van belastingheffing), terwijl de ab-houder al wel over de liquide middelen kan beschikken. Er kan pas belasting worden geheven als er sprake is van een definitieve vermogensverschuiving van de bv naar de ab-houder.⁹ Daarnaast kan de situatie ontstaan dat er helemaal geen belastingheffing meer kan plaatsvinden (afstel van belastingheffing). Belastingafstel doet zich bijvoorbeeld voor indien de bv

---

¹ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 4, p. 7.

² *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 3, p. 3.

³ Conform artikel 4.6 Wet inkomstenbelasting 2001 wordt een aandeelhouder onder meer aangemerkt als een aanmerkelijkbelanghouder als degene beschikt over minimaal 5 procent van het aandelenkapitaal in een vennootschap.

⁴ In deze thesis wordt het begrip ab-houder aangehouden. In de fiscale regelgeving wordt het begrip dga niet gehanteerd, maar aangesloten bij het begrip in de Wet inkomstenbelasting 2001. Waar in deze notitie de ab-houder wordt gebruikt, wordt ook de dga bedoeld. Zie: *Kamerstukken II 2008/09*, 31 705, nr. 19, p. 2.

⁵ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 4 en *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 2.

⁶ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, p. 3.

⁷ Cnossen & Jacobs 2019, p. 64.

⁸ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 21.

⁹ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 4, p. 4.

failliet gaat en de ab-houder geen middelen heeft om zijn schuld af te lossen.¹⁰ Volgens het voorstel tot wetwijziging excessief lenen verstoort het lenen van de eigen bv tevens het evenwicht tussen abhouders en box 1 ondernemers (hierna: IB- ondernemers). IB- ondernemers hebben namelijk niet de mogelijkheid om op deze manier een financiering aan te gaan.¹¹

Uit de stijging van de aantal leningen blijkt dat het lenen via de bv een populaire vorm van financieren is. De leningen bij de eigen bv zijn in de periode van 2007 tot 2018 namelijk gegroeid van €20 miljard naar maar liefst €61 miljard.¹² Dit houdt in dat ruim 60% van de ab-houders in 2018 een lening heeft uitstaan bij de eigen bv. Dit percentage komt neer op 225.600 van de in totaal 375.700 aanmerkelijkbelanghuishouders.¹³

Het veel besproken wetsvoorstel is voor het eerst in het pakket Belastingplan 2019 aangekondigd en heeft geleid tot veel kritiek.¹⁴ Zo zou het wetsvoorstel een dieptepunt in de recente fiscale geschiedenis zijn.¹⁵ De maatregel zou volgens van Kempen te mild zijn.¹⁶ Ook De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (hierna: NOB) heeft haar kritiek geuit.¹⁷ Het wetsvoorstel wordt zelfs vergeleken met 'het plakken van ductape'.¹⁸ Daarbij is de verwachting dat 3% van alle ab-houders te maken krijgt met deze maatregel.¹⁹ De vraag is dan ook in hoeverre het wetsvoorstel bijdraagt aan het effectief tegengaan van belastinguitstel- en afstel.²⁰

Sinds de aankondiging heeft er een nadere uitwerking van het wetsvoorstel plaatsgevonden. Op 17 juni 2020 heeft Staatssecretaris Vijlbrief het definitieve wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend.²¹ Dit wetsvoorstel is beter dan het eerste concept, maar er is aan veel kritiek niet tegemoet gekomen.²² De grootste aanpassing is dat er door de toevoeging van het negatief fictief reguliere voordeel er geen sprake meer is van dubbele belastingheffing.²³ Dat het voorstel nog steeds vragen oproept blijkt wel uit de brief van de NOB aan de Tweede Kamer. Hierin staan zowel inhoudelijke als technische vragen.²⁴

---

¹⁰ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 3, p. 5.

¹¹ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 4, p. 2.

¹² *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 8.

¹³ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 8.

¹⁴ *Kamerstukken II 2018/19*, 35026, nr. 6, p. 5.

¹⁵ Boer, *WFR 2019/70*, p. 1.

¹⁶ Van Kempen, *V-N 2018/66.0*, p. 1.

¹⁷ NOB brief 21 augustus 2020.

¹⁸ Hoogwout, *FTV 2020/7-8*, p. 3.

¹⁹ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 13.

²⁰ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 6, p. 14.

²¹ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 5.

²² *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 6, p. 6 en 9.

²³ Zie o.a.: *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 40 en Boer & Heithuis, *WFR 2020/170*.

²⁴ NOB brief 12 januari 2021.

Vervolgens heeft Staatssecretaris Vijlbrief eind mei 2021 een nota naar aanleiding van het nader verslag en een nota van wijziging van het wetsvoorstel Wet excessief lenen naar de Tweede Kamer gestuurd met daarin enkele wijzigingen en een nadere toelichting op de vragen van de NOB.²⁵ In deze wijziging is bepaald dat er nog maar één gezamenlijke grens is van € 500.000 voor een verbonden persoon en zijn partner samen. Dit heeft als gevolg dat leningen van de bv eerder onder het wetsvoorstel zullen vallen. Daarnaast zijn de bepalingen omtrent emigratie en conserverende aanslagen aangepast en verduidelijkt. Aan veel bezwaren van de NOB komt hij echter alsnog niet tegemoet.

1.2 Onderzoeksvraag en deelvragen

De huidige systematiek van belastingheffing in box 2 zorgt voor ophef, aangezien het via constructies kan zorgen voor uitstel- en afstel van belastingheffing. De vraag is in hoeverre het wetsvoorstel excessief lenen bijdraagt aan het tegengaan van belastinguitstel- en afstel in box 2. In de fiscale literatuur zijn diverse alternatieven besproken, echter heeft dit niet geresulteerd tot wet- en regelgeving of verdere aanpassingen in de wet. Op basis van de huidige stand van zaken van het wetsvoorstel excessief lenen en de recente kritiek is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

‘Dient de voorgestelde wet excessief lenen verder aangepast te worden, zodat belastinguitstel- en afstel in box 2 effectiever wordt beperkt, zo ja op welke wijze?’

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden, wordt deze vraag opgesplitst in de volgende deelvragen:

- Wat is de relatie van de dga met zijn eigen vennootschap?
- Hoe ziet het voorgestelde wettelijke kader van het wetsvoorstel excessief lenen eruit?
- In hoeverre is de voorgestelde wet excessief lenen naar verwachting effectief om belastinguitstel- en afstel tegen te gaan?
- Welke aanpassingen of alternatieven kunnen getroffen worden om uitstel en afstel van belastingheffing tegen te gaan en in hoeverre zijn deze naar verwachting effectief?

1.3 Afbakening van het onderzoek

In deze thesis wordt alleen rekening gehouden met de wet inkomstenbelasting. Vanwege het tijdsbestek en grootte van het onderzoek is ervoor gekozen om de vennootschapsbelasting en de successiewet niet bij het onderzoek te betrekken. Ondanks dat het wetsvoorstel en de alternatieven ook gevolgen kunnen hebben voor box 3 is de keuze gemaakt om dit verder niet te onderzoeken en

---

²⁵ Kamerstukken II 2020/21, 35 496 nr. 9 en nota van wijziging 35 496, 31 mei 2021.

alleen de effecten voor box 2 te behandelen. Daarnaast kan het wetsvoorstel ook internationale gevolgen hebben. Deze gevolgen worden in deze thesis niet verder uitgewerkt. Er wordt alleen ingegaan op de gevolgen en regelgeving die betrekking hebben op Nederland.

1.4 Structuur

De onderzoeksvraag zal beantwoord worden op basis van de deelvragen. Om een duidelijke structuur aan te houden hebben de deelvragen elk een eigen hoofdstuk.

- In het eerste hoofdstuk wordt ingegaan op de positie van de dga in zijn eigen bv. Hierbij worden de verschillende kwalificaties van leningen, de rekening-courant en de winstuitdeling besproken. Met deze informatie wordt de positie van de dga en de reikwijdte van het wetsvoorstel duidelijk in beeld gebracht.
- Vervolgens wordt in het volgende hoofdstuk het wettelijk kader van het wetsvoorstel excessief lenen uiteengezet. Aan het wetsvoorstel is sinds de aankondiging geschaafd en is er deels tegemoet gekomen aan de kritiek. Om te beoordelen of het wetsvoorstel effectief is, moet eerst gekeken worden naar het wettelijk kader en de wijzigingen. Uit deze informatie kan dan wellicht later in het onderzoek knelpunten gesignaleerd worden wat vervolgens kan leiden tot alternatieven of aanpassingen aan het wetsvoorstel.
- Daarna wordt ingegaan op de verwachte effectiviteit van het wetsvoorstel. Aangezien op het moment van het invoeren van het wetsvoorstel de effectiviteit nog niet exact te bepalen is, wordt in het hoofdstuk ingegaan op de te verwachte effectiviteit. Hierbij wordt de effectiviteit van het wetsvoorstel vanuit verschillende invalshoeken bekeken.
- In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op aanpassingen aan het wetsvoorstel en alternatieven. In de literatuur en parlementaire stukken zijn diverse aanpassingen en alternatieven besproken, vanwege de omvang van het onderzoek zijn een aantal van deze aanpassingen en alternatieven geselecteerd en verder onderzocht.
- In het laatste hoofdstuk volgt de conclusie waarbij de onderzoeksvraag beantwoord wordt.

1.5 Relevantie van het onderzoek

1.5.1 Wetenschappelijke relevantie

Uiteindelijk - na hevige discussies - treedt het (gewijzigde) wetsvoorstel excessief lenen eind 2023 in. Sinds het indienen van het voorstel is de wet op een aantal punten aangescherpt. Het kabinet geeft

echter geen duidelijke toelichting over de verwachte effectiviteit.²⁶ De twijfel in de literatuur en in parlementaire stukken maken het interessant en relevant om de verwachte effectiviteit van het wetsvoorstel verder uit te werken. In deze thesis worden de contouren van het wetsvoorstel uiteengezet en wordt er een volledig beeld gevormd over de verwachte effectiviteit van het wetsvoorstel. Het onderzoek is relevant voor de wetenschap, aangezien het de huidige stand van het wetsvoorstel en de verwachte effectiviteit in beeld brengt en er daarnaast mogelijk aanvullende alternatieven worden uitgewerkt. Het geeft een frisse blik op de huidige stand van zaken.

1.5.2 Maatschappelijke relevantie

Door de huidige systematiek van de inkomstenbelasting kan er belastinguitstel- en afstel in box 2 plaatsvinden, hierdoor ontvangt de overheid een aanzienlijk bedrag aan minder belastingopbrengsten.²⁷ De ab-houders kunnen gebruik maken van bepaalde constructies om zo belastingheffing uit te stellen, welke IB-ondernemers niet hebben. Het mislopen van belastingopbrengsten of het verschil in belastingheffing zijn niet de enige effecten, want de huidige systematiek heeft ook invloed op de keuze voor een bepaalde ondernemingsvorm. Bij het oprichten van een onderneming wordt gekozen voor de fiscaal gunstigste rechtsvorm. De keuze voor een eenmanszaak of een bv moet niet voornamelijk gebaseerd zijn op een fiscaal motief. Doordat de ab-houder bij een bv de mogelijkheden heeft om constructies te bedenken, waardoor er minder belasting verschuldigd is kan dit wel de doorslaggevende of bepalende overweging zijn. Daarnaast moet de wetgeving voldoen aan onder andere de kwaliteitseis effectiviteit.²⁸ Er heerst echter nog veel twijfel over de effectiviteit van het wetsvoorstel.²⁹ In deze thesis wordt onderzoek gedaan naar de effectiviteit van het wetsvoorstel. Een onderzoek zal uiteindelijk kunnen bijdragen aan een evenwichtiger systeem van belastingheffing en zorgen voor een eerlijkere maatschappij waarin iedere burger belasting betaalt op basis van zijn draagkracht.

1.6 Onderzoeksmethode en onderzoekscriteria

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden zal een juridisch dogmatisch onderzoek gedaan worden. Voor het beantwoorden van de deelvragen zal gebruik gemaakt worden van wetenschappelijke artikelen, parlementaire stukken en wet- en regelgeving. Tevens zal er – in mindere mate - gebruik gemaakt worden van een jurisprudentieonderzoek. Als er gebruik wordt gemaakt van jurisprudentie dan zal hiervoor zoveel mogelijk recente uitspraken van de Hoge Raad (hierna: HR) gebruikt worden.

---

²⁶ Zie o.a.: *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 6, p. 6 en *kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 8, p. 6 en *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496 nr. 9.

²⁷ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 11.

²⁸ *Kamerstukken II 1990/91*, 22 008, nr. 1-2, p. 23.

²⁹ Zie o.a.: *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 8 en Broeksma, *WFR 2019/210*, p. 2.

Het aanmerkelijk-belangstelsel bestaat in feite al vanaf 1997, dus het kan voorkomen dat oudere jurisprudentie wordt gebruikt om bepaalde onderwerpen te verduidelijken. Er is door de Tweede Kamer een aantal kwaliteitseisen – in de vorm van een beleidsplan - opgesteld waar wetgeving aan moet voldoen. Deze kwaliteitseisen dienen ter verbetering van de kwaliteit van de wetgeving.³⁰ In deze thesis wordt getoetst aan de kwaliteitseisen effectiviteit c.q. doeltreffendheid³¹ van het wetsvoorstel. Volgens het beleidsplan moet de wet op zijn minst in belangrijke mate, tot de verwezenlijking van de door de wetgever beoogde doelstellingen leiden.³² Deze betekenis wordt in deze thesis aangehouden.

---

³⁰ *Kamerstukken II 1990/91, 22 008, nr. 2, p. 32.*

³¹ In deze thesis wordt gesproken van effectiviteit.

³² *Kamerstukken II 1990/91, 22 008, nr. 2, p. 25.*

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de relatie van de dga tot zijn eigen bv behandeld. Hierbij wordt ingegaan op de verschillende (vermogens)posities van de dga. Naast het aangaan van leningen heeft een dga nog een aantal andere mogelijkheden om over liquide middelen van de bv te beschikken. Om een goed beeld te vormen van de reikwijdte van het wetsvoorstel wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de rekening-courant, dividenduitkering en de geldlening.

2.2 De meerdere 'gezichten' van de dga

In de inkomstenbelasting staat geen definitie van het begrip dga, maar wordt er alleen ingegaan op wanneer er sprake is van een aanmerkelijk belang. Volgens de wet inkomstenbelasting 2001 (hierna: Wet IB 2001) is een ab-houder onder andere een natuurlijk persoon die voor ten minste 5% van het geplaatste kapitaal aandeelhouder is.³³ Een dga verschilt van een ab-houder op het punt dat hij ook bestuurder van de bv is. In de literatuur is veel geschreven over de vraag welke positie een dga inneemt.³⁴ Door de verschillende posities kan de dga aangemerkt worden als een werknemer, ondernemer en als een belegger.³⁵

Volgens de Wet op de loonbelasting 1964 (hierna: Wet LB 1964) is een werknemer een natuurlijke persoon die tot een inhoudingsplichtige in privaatrechtelijke of in publiekrechtelijke dienstbetrekking staat.³⁶ Bij sommige dienstbetrekkingen is het lastig om de arbeidsverhouding als een dienstbetrekking aan te merken, aangezien er pas gesproken kan worden van een dienstbetrekking als er voldaan wordt aan de vereisten: loon, gezagsverhouding en arbeid.³⁷ In de wet staan een aantal arbeidsverhoudingen genoemd, die rechtstreeks aangemerkt worden als een dienstbetrekking. Een voorbeeld van zo'n fictieve dienstbetrekking is de arbeidsverhouding van de dga.³⁸ Bij een dga is het namelijk niet altijd duidelijk of hij in dienstbetrekking werkzaam is. Meest twijfelachtige in deze relatie is de gezagsverhouding. Door de arbeidsverhouding toch aan te merken als een dienstbetrekking zijn de artikelen in de loonbelasting van toepassing. Een van de artikelen in de Wet LB 1964 is het gebruikelijk

---

³³ Art. 4.6 onder a Wet IB 2001. Naast de voorwaarden omschreven in art. 4.6 onder a Wet IB 2001 kunnen ook andere belangen leiden tot ab-schap. Zie artikel 4.6 Wet IB 2001 e.v.

³⁴ Zie o.a.: Heithuis, *WFR* 2009/889, Essers, *WFR* 2013/1035, Overduin, *WFR* 2009/1539 en Van den Dool, *TFO* 2017/150.2.

³⁵ *Kamerstukken II* 2012/13, 33 447, nr. 2, p. 11.

³⁶ Art. 2 Wet LB 1964.

³⁷ Art. 7:610 BW.

³⁸ Art. 4 onderdeel d Wet LB 1964 jo. art. 2h Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965.

loon. Op het gebruikelijk loon wordt in paragraaf 2.3.1 ingegaan. Kortom de dga is dus als werknemer in dienst van de eigen bv.

De volgende vraag is of de dga tevens kan kwalificeren als ondernemer in de zin van artikel 3.4 Wet IB 2001. In diverse jurisprudentie wordt aangegeven dat een dga niet kwalificeert als ondernemer en daarmee dus geen recht heeft op ondernemersfaciliteiten.³⁹ In een arrest uit 2007 heeft de HR geoordeeld dat de dga en de ondernemer inderdaad wezenlijk van elkaar verschillen.⁴⁰ Het gerechtshof (hierna: Hof) had hierbij de juiste beslissing genomen. De onderstaande onderbouwing is hierbij gegeven:

*'(...) De fiscale- en civielrechtelijke positie van de dga tevens enig werknemer van een bv enerzijds en de ondernemer (in de zin van de Wet) anderzijds zijn wezenlijk verschillend. Zo geniet de eerstgenoemde winst uit aanmerkelijk belang uit hoofde van zijn aandeelhouderschap en loon uit hoofde van zijn dienstbetrekking, en geniet de laatstgenoemde winst uit onderneming uit hoofde van zijn ondernemerschap, elk met een eigen toepasselijk regime voor de inkomstenbelasting'*⁴¹

De dga zal zichzelf wel vaak een ondernemer noemen, aangezien hij economische activiteiten verricht. Toch is er geen sprake van een ondernemer in de zin van artikel 3.4 van de Wet IB 2001. De onderneming is namelijk omgeven met de juridische huls van een bv en de achterliggende natuurlijke persoon kwalificeert als aandeelhouder en niet als ondernemer.⁴² Dat is een andere situatie dan bij persoonlijke vennootschappen, zoals de eenmanszaak, de vennootschap onder firma of de maatschap. Bij deze rechtsvormen wordt de natuurlijke persoon wel zelf als ondernemer aangemerkt.

Naast de bovenstaande rollen kan een dga ook vergeleken worden met een belegger. De wet geeft geen definitie van een (particuliere) belegger, maar een belegger legt geld vast met als doel in de toekomst financieel voordeel te behalen. Als men naar deze definitie kijkt dan heeft een dga naar mijn mening inderdaad raakvlakken met een belegger. De grens van ten minste 5% aandelen is in principe bepalend of de beleggingen in box 2 of box 3 terecht komen.⁴³ Uit bovenstaande informatie blijkt dat een dga meerdere 'gezichten' heeft, met als gevolg dat er meerdere geldstromen kunnen

---

³⁹ Zie o.a: HR 2 maart 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ9678 en Hof Arnhem-Leeuwarden 25 augustus 2015, ECLI:NL:GHARL:2015:6337.

⁴⁰ HR 2 maart 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ9678.

⁴¹ HR 2 maart 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ9678.

⁴² S. Mol- Verver e.a. 2018, p. 22.

⁴³ Zie art. 4.6 Wet IB 2001 e.v.

plaatsvinden. Een aantal van deze veelvoorkomende geldstromen worden in de volgende paragraaf behandeld.

2.3 Het beschikken over liquide middelen

Tijdens leven zullen mensen behoefte hebben aan bepaalde goederen, roerende of onroerende zaken, die nodig zijn voor levensonderhoud of die hun levensgenot naar een hoger niveau brengen. Dit kan bijvoorbeeld het aankopen van een eigen woning, auto, of andere bestedingen zijn. Deze zaken kan de dga uit eigen middelen voldoen of kan hiervoor een financiering bij de bank afsluiten. Als de dga een financiering bij de bank afsluit dan speelt de draagkracht een belangrijke rol. Voor de beoordeling van de acceptatie van de financiering moeten diverse documenten aangeleverd worden die inzicht geven over de actuele (financiële) situatie en de continuïteit van de bv. Ten opzichte van een IB-ondernemer of particulier heeft een dga nog meer alternatieven om over liquide middelen te beschikken. Dit komt omdat de dga en de bv elk als een individueel belastingssubject wordt gezien.⁴⁴ De alternatieven worden hieronder behandeld.

2.3.1 Loon

Het uitkeren van loon is een van de mogelijkheden om over liquide middelen van de bv te beschikken. Indien de dga voor zijn eigen bv arbeid verricht is het verplicht om zichzelf loon uit te keren.⁴⁵ Om te voorkomen dat de dga door middel van een lager loon of geen loon de heffing van inkomstenbelasting kan ontgaan is in 1997 de gebruikelijkloonregeling ingevoerd.⁴⁶

In de Wet LB 1964 staat dat volgens de gebruikelijkloonregeling het loon moet worden vastgesteld op minimaal €47.000 (in 2021).⁴⁷ Hierbij is bepaald dat het loon niet minder mag zijn dan 75% van het loon uit de meest vergelijkbare dienstbetrekking en bovendien niet lager is dan het hoogste salaris van werknemers van de bv.⁴⁸ Hiervan kan alleen afgeweken worden als de inhoudingsplichtige aannemelijk maakt dat het loon lager moet zijn. Door het gebruikelijk loon kan de belastingheffing niet uitgesteld worden en wordt het loon belast tegen het progressieve tarief van box 1. Ook als de bv minder omzet heeft moet er een gebruikelijk loon toegekend worden. In verband met de coronacrisis heeft het kabinet in 2020 bepaald dat er een lager gebruikelijk loon uitgekeerd mag worden, mits er sprake is van een omzetsdaling.⁴⁹ Gezien de voortgang van de coronacrisis in 2021 mag de dga ook in 2021 van

---

⁴⁴ Art. 2.1 Wet IB 2001 jo. art. 2 Wet VPB 1969.

⁴⁵ Art. 12a Wet LB 1964.

⁴⁶ *Kamerstukken II 2008/09*, 31 705, nr. 19, p. 8.

⁴⁷ Art. 12a Wet LB 1964.

⁴⁸ Art. 12a Wet LB 1964.

⁴⁹ *Stcrt.* 2020, 26066, p. 9.

een lager loon uitgaan. De maatregel is wel op bepaalde punten aangepast: de omzet van 2021 wordt vergeleken met 2019 en daarbij geldt er een toegangsdrempel voor de omvang van het omzetverlies.⁵⁰ In de praktijk blijkt het echter lastig voor de Belastingdienst om te controleren of het gebruikelijk loon correct is vastgesteld.⁵¹

Volgens de rangorderegeling van de inkomstenbelasting wordt het inkomen als loon belast in box 1 en niet in box 2 als regulier voordeel. Van de winst van de bv mag vervolgens het loon van de dga afgetrokken worden. De belastbare winst wordt belast tegen het tarief in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (hierna: Wet VPB 1969).⁵² Indien een dga liquide middelen nodig heeft, dan heeft het uitbetalen van een hoger loon vaak niet de voorkeur. Zoals hierboven aangegeven wordt het loon met het progressieve belastingtarief van box 1 belast.

In de literatuur speelt de vraag of de gebruikelijk loonregeling mogelijk afgeschaft kan worden. Stevens ziet inderdaad mogelijkheden om het gebruikelijk loon af te schaffen, mits de mogelijkheden om van de eigen bv te lenen worden beperkt.⁵³ Cnossen pleit voor een fiscale gelijke behandeling van IB-ondernemers en dga's waarbij beide integraal met hun winst in de inkomstenbelasting worden getrokken.⁵⁴ Naar mijn mening moet het gebruikelijk loon niet afgeschaft worden, aangezien het wel degelijk een belangrijke functie heeft, namelijk het tegen gaan van afwijkingsmogelijkheden. Met deze regeling wordt voorkomen dat door afzien van loon de heffing van inkomstenbelasting wordt ontgaan. Indien de huidige systematiek van belastingheffing in box 2 niet wijzigt zie ik geen reden om het gebruikelijk loon af te schaffen.

2.3.2 Dividuitkering

Een andere mogelijkheid om liquide middelen uit de bv te onttrekken is middels een dividuitkering. De uitkering wordt aangemerkt als een regulier voordeel en is daarmee belast met belastingheffing.⁵⁵ Volgens de HR is een kenmerk van een voordeel uit aandelen:

---

⁵⁰ *Stcrt.* 2021, 11856, p. 11.

⁵¹ Belasten van (inkomen uit) aanmerkelijk belang (Bouwstenen voor een beter belastingstelsel) 2020, p. 5.

⁵² Art. 22 Wet VPB 1969.

⁵³ Kamps, *WFR* 2020/233, p. 3.

⁵⁴ Cnossen, *WFR* 2020/135, p. 3.

⁵⁵ Art. 4.12 Wet IB 2001.

*'(...) een vermogensverschuiving van de vennootschap naar den aandeelhouder als gevolg waarvan aan het vermogen van de vennootschap enig geldsbedrag of andere waarde, gedekt door de daarin aanwezige winst, ten gunste van den aandeelhouder wordt onttrokken.'*⁵⁶

De dividenduitkering heeft (fiscale) gevolgen voor zowel de bv als de dga. De bv moet dividendaangifte doen en 15% dividendbelasting inhouden en afdragen. De belasting op het regulier voordeel bedraagt 26.9% (2021).⁵⁷ De dga kan de ingehouden dividendbelasting wel verrekenen met de inkomstenbelasting, aangezien de dividendbelasting als een voorheffing wordt aangemerkt.⁵⁸

Aan een dividenduitkering zitten ook een aantal civielrechtelijke verplichtingen. De algemene vergadering van aandeelhouders moet besluiten tot een dividenduitkering.⁵⁹ Voor dividenduitkeringen geldt een balanstest en een uitkeringstoets.⁶⁰ Met een uitkeringstoets moet aangetoond worden dat de bv na de uitkering aan haar kortlopende verplichtingen kan blijven voldoen.⁶¹ Wanneer de aandeelhouders op het moment van uitkeren wisten of behoorden te weten dat de bv niet langer kon voldoen aan haar schulden, dan kunnen de aandeelhouders worden aangesproken tot terugbetaling.⁶²

Uit het rapport van de Commissie inkomstenbelasting en toeslagen blijkt dat een aanzienlijk deel van de winst niet wordt uitgekeerd.⁶³ Meer recent is in het Bouwstenenrapport wederom onderzoek gedaan en komt men tot dezelfde conclusie.⁶⁴ De laatste jaren is het vermogen in box 2 fors toegenomen.⁶⁵ Naar schatting van het ministerie van Financiën bedraagt het totale vermogen in box 2 maar liefst €400 miljard.⁶⁶ Uit deze cijfers kan men concluderen dat het in het algemeen als gunstig wordt beschouwd om geen dividend uit te keren. Door het aanhouden van winsten wordt er vermogen binnen de bv opgebouwd, waarbij er nog geen belastingheffing in box 2 plaats. Hierdoor ontstaat er uitstel van belastingheffing.

---

⁵⁶ HR 18 februari 1959, ECLI:NL:HR:1959:AY0777.

⁵⁷ Art. 2.12 Wet IB 2001.

⁵⁸ Art. 9.2 lid 1 onder b Wet IB 2001.

⁵⁹ Art. 2:216 lid 2 BW.

⁶⁰ Van der Burgt e.a. 2020-2021, p. 170.

⁶¹ Art. 2:216 BW.

⁶² Art. 2:216 lid 3 BW.

⁶³ Commissie Van Dijkhuizen 2013, p. 13.

⁶⁴ Belasten van (inkomen uit) aanmerkelijk belang (Bouwstenen voor een beter belastingstelsel) 2020, p. 6.

⁶⁵ Belasten van (inkomen uit) aanmerkelijk belang (Bouwstenen voor een beter belastingstelsel) 2020, p. 6.

⁶⁶ Syntheserapport (Bouwstenen voor een beter belastingstelsel) 2020, p. 39.

2.3.3 De rekening-courant

Naast een dividuutkering heeft een dga nog een manier om over liquide middelen van de bv te beschikken, namelijk het aangaan van een rekening-courant. Een kenmerk van een rekening-courant is dat het wisselende debet- en creditstanden kan hebben. Een vordering van een dga op zijn bv behoort dan tot box 1, waarbij de vordering naar box 3 verplaatst indien het gaat om een lening van de dga aan de bv.⁶⁷

Van een rekening-courant wordt een overeenkomst opgemaakt waarbij het at arm's length-beginsel een belangrijke rol speelt.⁶⁸ Dit beginsel houdt in dat de partijen met elkaar moeten handelen alsof men handelt met een onafhankelijke derde.⁶⁹ De ontvangen rente moet in aanmerking worden genomen bij de bv. In een besluit van 2008 is wel goedgekeurd dat geen rente in aanmerking hoeft te worden genomen bij bedragen tot €17.500.⁷⁰

Dat de mogelijkheden voor een rekening-courant niet oneindig zijn, blijkt uit diverse uitspraken.⁷¹ In een recente uitspraak in 2020 heeft de rechter geoordeeld dat er sprake was van een belaste uitdeling. De dga in casu had de rekening-courantschuld in een periode zo fors laten oplopen, dat de inspecteur volgens de rechter terecht een aanslag had opgelegd. Het speelde hierbij mee dat de dga al jaren op deze manier zichzelf voorzag in zijn levensonderhoud en dat er geen andere bron van inkomsten waren.⁷² Voordat er sprake kan zijn van een belaste uitdeling moet er voldaan zijn aan de dubbele bewustheidsvereiste, waarbij de bv de dga ook daadwerkelijk heeft willen bevoordelen en de hij zich hiervan ook bewust is.⁷³ Er zijn in het verleden meerdere uitspraken geweest, waarbij ter discussie stond of de rekening-courantverhouding als een belaste uitdeling moest worden aangemerkt.⁷⁴ De lijn die daaruit getrokken kan worden is dat, indien het onaannemelijk wordt dat de lening zal worden afgelost, de kans groot is dat de Belastingdienst de lening als een belaste uitdeling zal aanmerken.

2.3.4 Geldlening verstrekt door de bv ('geldlening')

Het is ook mogelijk om een geldlening bij de eigen bv af te sluiten. De lening kan dan bij de dga in box 3 terecht komen en verlaagt dan zijn rendementsgrondslag. Dit is wel afhankelijk van het doel van de

---

⁶⁷ HR 21 september 1988, ECLI:NL:HR:1988:ZC3905.

⁶⁸ Art. 8b Wet VPB 1969.

⁶⁹ Van der Burgt e.a. 2020-2021, p. 146.

⁷⁰ *Stcrt.* 2008, 243, p. 10.

⁷¹ Zie o.a.: Hof Amsterdam 4 november 2010, ECLI:NL:GHAMS:2018:3711 en Rb. Den Haag 9 januari 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:14611.

⁷² Rb. Zeeland- West- Brabant 10 juli 2020, ECLI:NL:RBZWB:2020:3061.

⁷³ HR 24 oktober 2003, ECLI:HR:2003:AI0411.

⁷⁴ Zie o.a. HR 29 oktober 2004, ECLI:NL:HR:2004:AR4761, HR 26 april 2000, ECLI:NL:HR:2000:AA5624, Hof Den Haag 2 februari 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:273, en Rb. Den Haag 2 maart 2010, ECLI:NL:RBSGR:2010:BL8838.

lening, aangezien de lening ook aangewend kan zijn voor bijvoorbeeld financiering van een eigen woning (box 1) of voor het aankopen van ab-aandelen (box 2). Het aangaan van een geldlening wordt niet gezien als een belastbaar feit, waardoor uitstel en afstel van belastingheffing kan ontstaan.⁷⁵

Een rekening-courant en een geldlening verschillen enigszins van elkaar. De bedragen bij een rekening-courant worden namelijk op een rekening geboekt en worden doorlopend met elkaar verrekend. Hierbij kan afwisselend sprake zijn van een lening en een vordering.⁷⁶ Bij een geldlening wordt het leenbedrag volgens de overeenkomst aan de dga ter beschikking gesteld, waarbij er sprake is van een vaste looptijd en rente. Bij het aangaan van een geldlening gelden minder verplichtingen - dan bij een dividenduitkering - , aangezien er geen liquide middelen definitief overgaan. Het is dan ook niet vereist om testen omtrent de continuïteit van de bv uit te voeren. Verder wordt van de geldlening wel een overeenkomst met zakelijke voorwaarden opgesteld, hierbij speelt wederom het belangrijke at arm's length- beginsel een rol.⁷⁷ In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de verschillende aspecten van de geldlening.

2.4 De verschillende aspecten van de geldlening

Voor de fiscale kwalificatie van een lening is volgens de HR de civielrechtelijke vorm in beginsel leidend.⁷⁸ De definitie van de civielrechtelijk lening staat in het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW) en is als volgt beschreven:

*'Verbruikleening is eene overeenkomst, waarbij de eene partij aan de andere eene zekere hoeveelheid van verbruikbare goederen afgeeft, onder voorwaarde dat de laatstgemelde haar even zoo veel, van gelijke soort en hoedanigheid, terug geve.'*⁷⁹

In de jurisprudentie is bepaald dat bij een bodemlozeputlening, de schijnlening en de deelnemerschapslening de civielrechtelijke vorm fiscaal niet beslissend is.⁸⁰ Met betrekking tot deze thesis zijn alleen de bodemlozeputlening en de schijnlening relevant en worden hieronder verder uitgewerkt. Op de deelnemerschapslening wordt verder niet ingegaan, aangezien het daarbij niet gaat om de dga en zijn bv. Naast de genoemde leningen kan er tevens nog sprake zijn van een andere

---

⁷⁵ Kamerstukken II 2019/20, 35 496, nr. 3, p. 2.

⁷⁶ Van der Burgt e.a. 2020-21, p. 241.

⁷⁷ Zie art. 8b Wet VPB 1969 en Van der Burgt e.a. 2020-2021, p. 146.

⁷⁸ HR 27 januari 1988, ECLI:NL:HR:1988:ZC3744.

⁷⁹ Art. 7A:1791.

⁸⁰ Zie o.a. het basisarrest: HR 27 januari 1988, ECLI:NL:HR:1988:ZC3744.

variant, namelijk de onzakelijke lening.⁸¹ Deze kwalificaties worden hieronder met behulp van jurisprudentie beknopt uitgewerkt.

2.4.1 Bodemlozeputlening en de schijnlening

Uit het eerder aangehaalde arrest van de HR van 1988 blijkt dat de civielrechtelijk kwalificatie bij de bodemlozeputlening en de schijnlening fiscaal niet leidend is, dit standpunt heeft de HR nogmaals bevestigd in zijn arrest van 25 november 2011.⁸² Er is sprake van een schijnlening, indien de lening slechts in schijn bestaat, aangezien de partijen in werkelijkheid geen overeenkomst van geldlening tot stand hebben willen brengen.⁸³ De lening is dan gefingeerd en vormt voor de gehele looptijd in wezen een winstuitdeling aan de dga.⁸⁴ Vanaf het moment van het beschikking stellen van de liquide middelen is er sprake van een belaste uitdeling.⁸⁵ Een andere fiscale herkwalficatie van een lening treedt op bij een bodemlozeputlening, waarbij bij aanvang al duidelijk is dat deze lening nooit zal kunnen worden terugbetaald. De vraag of een lening als een bodemlozeputlening of een schijnlening is te beschouwen moet gekeken worden naar de omstandigheden bij het verstrekken van de lening.⁸⁶ Wanneer een van deze twee uitzonderingen aan de orde is, wordt de lening fiscaal aangemerkt als een verkapte dividenduitkering. Deze uitkering wordt dan belast tegen het tarief van box 2. Het bedrag van de lening heeft dan immers het vermogen van de bv definitief verlaten.

2.4.2 De onzakelijke lening

Naast de bovenstaande kwalificaties kan een lening ook aangemerkt worden als een onzakelijke lening.⁸⁷ Bij een geldlening tussen de dga en zijn bv moet worden uitgegaan van zakelijke voorwaarden. Als dat niet het geval is, dan moet de zakelijkheid alsnog bereikt worden. Indien het alleen gaat om een lening, waarbij met een derde een hogere rente overeengekomen zou zijn, dan wordt de hogere rente fiscaal in aanmerking genomen. In deze situatie is er geen sprake van een onzakelijke lening.

De onzakelijkheid van de lening speelt wel in de situatie dat de overige voorwaarden van de overeenkomst zo afwijkend zijn, dat deze met een onafhankelijke derde nooit overeengekomen zou zijn.⁸⁸ Het is in deze situatie dan niet mogelijk om alleen een hogere rente vast te stellen. In dat geval heeft de bv vanwege aandeelhoudersmotieven een debiteurenrisico geaccepteerd dat een

---

⁸¹ HR 9 mei 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD1108.

⁸² HR 25 november 2011, ECLI:NL:HR:2011:BN3442.

⁸³ HR 27 januari 1988, ECLI:NL:HR:1988:ZC3744.

⁸⁴ Zie o.a. Van der Burgt e.a. 2020-2021, p. 243 en HR 24 juni 1964, ECLI:NL:HR:1964:AX7622.

⁸⁵ Van der Burgt e.a. 2020-2021, p. 172.

⁸⁶ HR 28 januari 1998, ECLI:NL:HR:1998:AA2392.

⁸⁷ HR 9 mei 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD1108.

⁸⁸ HR 25 november 2011, ECLI:NL:HR:2011:BN3442, onderdeel 3.3.3.

onafhankelijke derde niet zou accepteren.⁸⁹ Er is dus pas sprake van een onzakelijke lening als een onafhankelijke derde niet bereid zou zijn geweest dezelfde lening te verstrekken aan de debiteur onder overigens dezelfde voorwaarden en omstandigheden.⁹⁰ Of er sprake is van een onzakelijke lening is het moment van het aangaan van de lening bepalend.⁹¹ Volgens het voorzichtigheidsbeginsel kan de bv een verlies op de lening in beginsel aftrekken van de winst. Een uitzondering is als er sprake is van een onzakelijke lening. Fiscaal gezien is een onzakelijke lening ook een lening, waarbij de kwalificatie alleen invloed heeft op het berekenen van de fiscale winst.⁹² Bij een onzakelijke lening blijft de terugbetalingsverplichting van de dga bestaan, aangezien er sprake blijft van een lening.⁹³

2.5 Tussenconclusie

In de literatuur is veelvuldig geschreven over de vraag welke positie een dga feitelijk inneemt en hoe dat over de verschillende inkomenscomponenten belastinggeheven moet worden. De dga kan daarbij gezien worden als een werknemer, ondernemer, ab-houder of als een particuliere belegger. Anders dan een IB-ondernemer heeft een dga verschillende mogelijkheden om liquide middelen uit zijn eigen bv te onttrekken. Zo kan de dga zichzelf een hoger loon toekennen, de bv een dividenduitkering doen, onderling een rekening-courant aangaan of de dga kan bij de bv een geldlening afsluiten. Alleen de eerste twee varianten leiden direct tot heffing bij de dga.

---

⁸⁹ HR 9 mei 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD1108.

⁹⁰ HR 25 november 2011, ECLI:NL:HR:2011:BN3442, onderdeel 3.3.3.

⁹¹ HR 25 november 2011, ECLI:NL:HR:2011:BN3442, onderdeel 3.3.5.

⁹² De redactie, *NTFR* 2021/39, p. 2.

⁹³ *Kamerstukken II* 2020/21, 34 596 nr. 9, p. 2 e.v.

3.1 Inleiding

In het pakket Belastingplan 2019 zijn de contouren van het wetsvoorstel voor het eerst geschetst.⁹⁴ Sindsdien hebben er aanpassingen aan het wetsvoorstel plaatsgevonden. Om de gevolgen en de effectiviteit van het wetsvoorstel in beeld te brengen is het noodzakelijk om het wettelijk kader uit te werken. Hierbij wordt uitgegaan van het wettelijk kader zoals geschetst in het wetsvoorstel van juni 2020 met de aanpassingen van 31 mei 2021.⁹⁵ Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een conclusie.

3.2 De achtergrond

Het kabinet heeft besloten om het wetsvoorstel excessief lenen in te voeren om daarmee excessieve leningen tegen te gaan.⁹⁶ Zoals eerder aangegeven maakt het huidige belastingstelsel constructies mogelijk, waardoor de ab-houders belastingheffing kan uitstellen en mogelijk zelfs kan afstellen. Uitstel en afstel van belastingheffing kan ontstaan in de situatie dat de ab-houder een geldlening bij zijn eigen bv aangaat. Om deze uitstel en afstel van belastingheffing te voorkomen wordt met het wetsvoorstel voor de belastingheffing aangesloten bij het feitelijke onttrekkingsmoment, zijnde het moment van beschikken over het geldbedrag.⁹⁷

In eerste instantie zou het wetsvoorstel per 1 januari 2022 in werking treden.⁹⁸ Echter is voorgesteld de wet in werking te laten treden per 1 januari 2023. Dit houdt in dat ab-houders dan tot en met 31 december 2023 de gelegenheid hebben om hun leningen (het meerdere van €500.000) te verlagen.⁹⁹ Met het uitstel wil het kabinet tegemoetkomen aan de financiële situatie die ontstaan is door de coronacrisis.¹⁰⁰ Door de coronacrisis hebben sommige ab-houders het financieel moeilijk en is het lastig om de excessieve leningen aan de eigen bv af te lossen of de lening te herfinancieren.

---

⁹⁴ *Kamerstukken II 2018/19*, 35 026, nr. 6, p. 5.

⁹⁵ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9 en *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 2.

⁹⁶ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 3, p. 5.

⁹⁷ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 3, p. 3.

⁹⁸ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 3, p. 3.

⁹⁹ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 3, p. 11.

¹⁰⁰ *Kamerstukken II 2020/21* 35 496, nr. 7, p. 11.

3.3 De contouren van het wetsvoorstel

3.3.1 Het fictief regulier voordeel

De wijziging van de Wet IB 2001 heeft als gevolg dat leningen van ab-houders bij de eigen bv boven de €500.000 als fictief regulier voordeel in de belastingheffing in box 2 worden getrokken. Bij de beoordeling van deze grens gaat het om de totale leningen van de ab-houder aan zijn bv's. De grens van €500.000¹⁰¹ is gebaseerd op het gemiddelde leenbedrag, de grootte van de totale lening en de verdeling daarvan over aanmerkelijkbelanghuishoudens.¹⁰² Echter staat in de recent verschenen nota dat het niet zozeer een cijfermatige, maar vooral een politieke en beleidsmatige keuze is vanaf welk bedrag een lening excessief kan worden genoemd.¹⁰³ Met de drempel van €500.000 zou een goede balans gevonden zijn, omdat er relatief weinig ab-houder ermee geraakt worden terwijl gelijktijdig wel een relatief groot bedrag aan geleend geld door de maatregel wordt geraakt.¹⁰⁴

In de contouren van het oude wetsvoorstel van Prinsjesdag 2018 was bepaald dat het bovenmatig deel van de leningen alleen positief kon zijn, waardoor er dubbele belastingheffing kon plaatsvinden.¹⁰⁵ Er kon destijds dubbele heffing ontstaan, wanneer bijvoorbeeld de lening werd verrekend met een dividenduitkering. Op deze dubbele heffing is veel kritiek¹⁰⁶ geweest, waarna het kabinet dit onderdeel in het wetsvoorstel heeft aangepast. Het kabinet was in eerste instantie van mening dat er geen sprake zou zijn van dubbele heffing, aangezien de ab-houders hun lening niet meer zou laten toenemen tot boven de €500.000. Deze verklaring was kort door de bocht, aangezien het niet onmogelijk is dat sommige ab-houders toch dubbel belast zouden worden. Om dubbele belastingheffing te voorkomen is in het aangepaste wetsvoorstel opgenomen dat er niet alleen sprake kan zijn van een positief bedrag, maar ook van een negatief bedrag.¹⁰⁷ Als de ab-houder eenmaal belasting heeft betaald over het excessieve deel van de lening, dan kan - bijvoorbeeld bij aflossing van de lening door dividenden - niet nogmaals worden geheven over dat deel. In het kort houdt het negatief regulier voordeel het volgende in.

---

¹⁰¹ In het later verschenen Bouwstenenrapport is overigens een voorstel uitgewerkt waarbij een grens van € 17.500 in plaats van € 500.000 werd gehanteerd. Deze grens zou namelijk beter bij de fiscale regelgeving aansluiten. Zoals eerder aangegeven hoeft er namelijk tot dit bedrag geen rente te worden berekend. Dit voorstel is niet overgenomen.

¹⁰² *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 2, artikel 4.14a jo. *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 38.

¹⁰³ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 9.

¹⁰⁴ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 9.

¹⁰⁵ *Kamerstukken II 2018/19*, 35 026, nr. 6, p. 5.

¹⁰⁶ Zie o.a.: Wijtvliet, *FED 2019/80* en NOB brief van 16 april 2019.

¹⁰⁷ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 40.

Het bedrag boven de €500.000 wordt als fictief regulier voordeel belast. Vervolgens wordt het bedrag boven het maximum bij de drempel van €500.000 opgeteld. Voor volgend kalenderjaar is dan een hoger maximumbedrag van toepassing. Indien een ab-houder zijn lening (gedeeltelijk) inlost, dan zal het totaal van de lening aan het einde van het jaar lager zal zijn dan het verhoogde maximumbedrag. In deze situatie heeft het kabinet aangegeven dat er in het jaar van aflossing een negatief fictief regulier voordeel in aanmerking genomen kan worden. Het maximumbedrag wordt dan met hetzelfde bedrag verlaagd. Hierbij kan een verlies uit aanmerkelijk belang ontstaan. De regels omtrent verliesverrekening zijn wettelijk vastgelegd. Het verlies wordt verrekend met het inkomen uit aanmerkelijk belang van het vorige jaar en vervolgens van de opvolgende 6 kalenderjaren.¹⁰⁸ Indien er geen sprake meer is van een aanmerkelijk belang, dan kan het verlies omgezet worden in een belastingkorting.¹⁰⁹

Met het invoeren van de positieve en negatieve regulier voordeel probeert het kabinet dubbele belastingheffing te voorkomen. Echter moet de ab-houder positief inkomen hebben om negatief inkomen uit aanmerkelijk belang te kunnen verrekenen. Het verrekenen van verlies is maar beperkt, waarbij alsnog dubbele belastingheffing kan ontstaan. Het kabinet heeft verder geen regelingen getroffen om deze situaties te voorkomen. Volgens de nota naar aanleiding van het nader verslag ziet het kabinet er ook niet in waarom er in deze situatie een langere verliesverrekening nodig zou zijn. Het streven is juist om excessieve leningen te voorkomen.¹¹⁰

3.3.2 Groep belastingplichtigen

De ab-houder valt onder het wetsvoorstel als er sprake is van een aanmerkelijk belang in de bv.¹¹¹ De regels gelden dan niet alleen voor de ab-houder zelf, maar ook voor zijn partner en zelfs voor verbonden personen van de ab-houder.¹¹² Voor verbonden personen en zijn partner geldt het maximumbedrag gezamenlijk.¹¹³ Zoals eerder aangegeven wordt men onder andere als ab-houder aangemerkt als er sprake is van een aandelenbelang van 5% in een bv. Hierbij is het niet van belang hoeveel invloed de ab-houder op de bv kan uitoefenen. Een ab-houder die slechts 5% van de aandelen heeft kan niet zelfstandig een geldlening met de bv aangaan. De overige aandeelhouders zullen de geldlening dan alleen accepteren als blijkt dat de lening ook daadwerkelijk afgelost gaat worden. De NOB is van mening dat de maatregel in deze situatie zijn doel voorbij schiet. De maatregel zou beperkt

---

¹⁰⁸ Art. 4.49 Wet IB 2001.

¹⁰⁹ Zie: Bruijsten, *FBN 2020/9-39* en art. 4.53 Wet IB 2001.

¹¹⁰ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 13.

¹¹¹ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 2, artikel 4.13 eerste lid, onder f.

¹¹² *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 2, artikel 4.14a jo. 4.14b.

¹¹³ Nota van wijziging 35 496, 31 mei 2021. p. 3.

moeten zijn tot meerderheidsaandeelhouders.¹¹⁴ Het kabinet wil het wetsvoorstel zoveel mogelijk aan laten sluiten bij de huidige systematiek van box 2. Met deze reden is ervoor gekozen om aan te sluiten bij de definitie welke in afdeling 4.3 van de Wet IB 2001 staat.¹¹⁵

De belastingplichtige kan tevens als ab-houder aangemerkt worden als de hij een aanmerkelijk belang heeft op grond van de meesleep- of meetrekregeling.¹¹⁶ Deze groep ab-houders zijn niet uitgezonderd en vallen dus ook onder het voorstel. In een brief hebben de leden van fractie D66 gevraagd in welke mate de regelingen van het wetsvoorstel op de meesleep- en meetrek aanmerkelijkbelanghouders van toepassing zijn.¹¹⁷ De leden verdedigen het idee om in deze situatie slechts een deel, op basis van hun percentage aandelen, in aanmerking te nemen. Het kabinet heeft vervolgens gereageerd dat de regeling van belastingplichtigen die een aanmerkelijk belang hebben op grond van artikel 4.6 Wet IB 2001 of op grond van de meesleep- of meetrekregeling gelijk zijn. Bij het bepalen van het regulier voordeel wordt dus ook geen rekening gehouden met het bezitspercentage van de aandelen.¹¹⁸

Het wetsvoorstel geldt ook voor de partner van de ab-houder. Als de ab-houder een fiscaal partner heeft, worden de excessieve leningen gezamenlijk als regulier voordeel aangemerkt. Het kan dus voorkomen dat een ab-houder in eerste instantie met zijn lening onder de drempel bleef, maar door het aangaan van een fiscaal partnerschap met een andere ab-houder de lening vervolgens wel in de heffing van box 2 wordt getrokken. De vraag is hierbij gesteld waarom het maximumbedrag van €500.000 voor hen gezamenlijk van toepassing is. Volgens het kabinet is hiervoor gekozen om te voorkomen dat de grondslag van de maatregel wordt uitgehouden door naast de regeling aan de ab-houder een lening aan de partner te verstrekken.¹¹⁹ Het inkomen uit aanmerkelijk belang is vervolgens wel vrij toerekenbaar tussen beide partners.¹²⁰ Naar mijn mening moet er bij fiscale partners niet een hoger bedrag of een verdubbeling van het bedrag van toepassing zijn. Ik zie het partnerschap als een economische eenheid en niet als twee individuen die volledig zelfstandig zijn.

Daarnaast zijn de regels ook van toepassing op excessieve leningen van verbonden personen van de ab-houder. Een verbonden persoon is een bloed- of aanverwant in de rechte lijn van de ab-houder of van zijn partner.¹²¹ De excessieve leningen van de verbonden personen van de ab-houder worden

---

¹¹⁴ Brief NOB 21 augustus 2020, p. 7.

¹¹⁵ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 15.

¹¹⁶ Art. 4.9 Wet IB 2001 jo. 4.10 Wet IB 2001.

¹¹⁷ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 34.

¹¹⁸ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 34.

¹¹⁹ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 30 en Boer, *WFR 2020/170*, p. 6.

¹²⁰ Art. 2.17 Wet IB 2001.

¹²¹ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 3, p. 23.

toegerekend aan de ab-houder zelf. Mocht de verbonden persoon zelf een aanmerkelijk belang hebben dan wordt de bovenmatige lening zelf in zijn belastingheffing getrokken. In de contouren van het oude wetsvoorstel werd het bovenmatige deel van de lening altijd toegerekend aan de ab-houder, maar in de aangepaste versie is dit aangepast. Het deel van de lening van de verbonden persoon dat uitgaat boven de €500.000 wordt opgeteld met het bovenmatige deel van de lening van de ab-houder en zijn partner en wordt bepaald of het maximumbedrag is overschreden. Deze systematiek neemt veel van de bezwaren tegen de eerdere variant weg.¹²² Als een kind bijvoorbeeld €900.000 leent van de bv, waarin de vader een aanmerkelijk belang heeft, dan wordt €400.000 bij de eventuele lening van de vader aan de bv opgeteld. Als de lening dan meer dan €500.000 bedraagt, dan wordt het meerdere in de heffing getrokken. Het meerdere van de lening van €500.000 van de verbonden persoon wordt toegerekend aan de ab-houder om te voorkomen dat de regeling wordt omzeild. De bv zou anders een lening aan de ab-houder of zijn partner kunnen verstrekken en ook een lening aan de verbonden persoon.¹²³

Heithuis vindt het merkwaardig dat het meerdere bij de vader (ab-houder) wordt belast, aangezien het kind het voordeel heeft genoten. Het basisprincipe in de inkomstenbelasting is nog steeds dat degene die het voordeel daadwerkelijk heeft genoten, ervoor wordt belast.¹²⁴ Het kabinet heeft bewust gekozen om de heffing niet bij de verbonden persoon te laten plaatsvinden vanwege het feit dat zij een excessieve lening zijn aangegaan. Dit zou een ingrijpende wijziging van box 2 tot gevolg hebben en de ab-houder heeft het mogelijk gemaakt dat de verbonden personen over de leningen kunnen beschikken, aldus het kabinet.¹²⁵ Ik ben het met Heithuis eens, dat de belasting zou moeten drukken op degenen die het voordeel heeft. Er is geen beletsel om de bloed- of aanverwanten voor deze maatregel zelf aan te merken als ab-houder, aldus Heithuis.¹²⁶ Er zijn in de wet bepalingen te vinden waarbij de belastingplichtige zelf in de heffing wordt getrokken terwijl niet wordt voldaan aan de primaire voorwaarden. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de meetrek of meesleepregeling.¹²⁷

3.3.3 Excessieve leningen

Zoals eerder aangegeven worden alle civielrechtelijke schuldverhoudingen en verplichtingen in aanmerking genomen. Hieronder vallen de leningen van de rekening-courant en de geldlening. Niet alleen de schuldverhoudingen, maar ook de civielrechtelijke verplichtingen – zoals

---

¹²² Boer, *WFR* 2020/170, p. 7.

¹²³ *Kamerstukken II* 2020/21, 35 496, nr. 7, p. 33.

¹²⁴ Heithuis, *WFR* 2020/13, p. 2.

¹²⁵ *Kamerstukken II* 2020/21, 35 496, nr. 9, p. 10.

¹²⁶ Heithuis, *WFR* 2020/13, p. 3.

¹²⁷ Art. 4.9 en 4.10 Wet IB 2001.

leveringsverplichting - vallen onder het begrip 'leningen'.¹²⁸ De reikwijdte is breed geformuleerd. Het kabinet is namelijk van mening dat indien het wetsvoorstel beperkt zou worden tot onzakelijke leningen het fiscaal aantrekkelijk blijft om excessieve leningen af te sluiten en daarmee belastingheffing uit te stellen.¹²⁹ Over de reikwijdte geeft Heithuis aan dat het wetsvoorstel beperkt moet blijven tot de consumptieve leningen. Het gaat daarbij namelijk om leningen waar geen bezittingen tegenover staan.¹³⁰ De NOB vindt de maatregel disproportioneel en een 'one-size-fits-all' oplossing.¹³¹ Daarentegen is Spanjers van mening dat het evenwichtig is om alle uitkeringen onder de heffing van box 2 te brengen, maar dat daarvoor wel een veel langere overgangstermijn van toepassing moet zijn. De onderneming moet namelijk niet gezien worden als een pinautomaat of een bankfiliaal, aldus Spanjers.¹³²

Voor de fiscale kwalificatie van een lening is, zoals opgemerkt in hoofdstuk 2, volgens de HR de civielrechtelijke vorm in beginsel leidend. Volgens vaste jurisprudentie zijn de bodemlozeputlening en de schijnlening een uitzondering. Deze 'bijzondere' leningen vallen dus ook onder de definitie van leningen. In hoeverre worden deze leningen geraakt door het wetsvoorstel? Deze leningen worden wel enkel geraakt indien de lening meer bedraagt dan €500.000 en de lening nog niet geherkwalificeerd is tot een winstuitdeling. Een andere variant van de lening, is een onzakelijke lening. Ook deze lening valt onder het wetsvoorstel, aangezien geen uitzonderingen gemaakt worden.¹³³ Eind mei heeft staatssecretaris Vijlbrief een uitgebreide toelichting gegeven omtrent de onzakelijke lening en het wetsvoorstel.¹³⁴ De kwalificatie van een onzakelijke lening heeft alleen gevolgen voor de fiscale winst. De lening blijft civielrechtelijk bestaan.¹³⁵ De enige uitzondering is gemaakt voor eigenwoningschulden. Het gaat hierbij om eigenwoningschulden zoals beschreven in artikel 3.119a Wet IB 2001. De lening moet voldoen aan de eisen voor eigenwoningschulden, zoals de aflossingseis. Tevens zijn deze leningen pas uitgezonderd als er een recht van hypotheek is gevestigd. Voor wat betreft deze voorwaarden is een overgangsbepaling getroffen. Alleen voor leningen aangegaan na 1 januari 2023 wordt de recht van hypotheek als voorwaarden gesteld.¹³⁶ Deze uitzondering is naar mijn mening een juiste beslissing van de wetgever, aangezien er bij een eigenwoningsschuld een onroerende zaak tegenover de lening staat. Er is in deze situatie dan ook geen sprake van uitstel- of afstel van

---

¹²⁸ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 18.

¹²⁹ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 4.

¹³⁰ Heithuis, *NTRF* 2019/1020.

¹³¹ Brief NOB 21 augustus 2020, p. 4.

¹³² Spanjers, *WFR* 2019/110, p. 2.

¹³³ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 2, p. 1.

¹³⁴ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 2.

¹³⁵ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 22.

¹³⁶ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 2, p. 4.

belastingheffing. In de nota naar aanleiding van het nader verslag (mei 2021) is aangegeven dat na verloop van 30 jaren het recht op aftrek van kosten vervalt, maar dat de kwalificatie - door overgangsrecht - van de lening als 'bestaande eigenwoningschuld' blijft bestaan. Dit heeft als gevolg dat ook deze lening in de toekomst buiten aanmerking wordt gelaten bij toepassing van het fictief regulier voordeel.¹³⁷

Als het gaat om een schuld in de rekening-courant, dan valt ook deze schuld binnen het bereik van het wetsvoorstel. De vorderingen en de schulden uit een rekening-courant worden hierbij niet gesaldeerd. De doelstelling van het wetsvoorstel is het ontmoedigen van bovenmatige leningen en daarbij is het niet relevant wat voor vorderingen de ab-houder heeft.¹³⁸ Verder is het niet relevant waarvoor de lening is aangegaan, elke lening – met als enige uitzondering de eigenwoninglening- boven de €500.000 wordt als excessief beschouwd. Het is hierbij niet mogelijk om tegenbewijs aan te leveren. De reden waarom dat het kabinet niet de mogelijkheid heeft gegeven om tegenbewijs te leveren is gelegen in de uitvoeringscomplexiteit en de administratieve lasten.¹³⁹ Uitvoeringscomplexiteit en administratieve lasten zouden volgens Jansen en Sturme geen reden mogen zijn. De auteurs zijn van mening dat het wetsvoorstel bedoeld is als antimisbruikwetgeving. Het wetsvoorstel is zelfs van toepassing als er geen sprake van misbruik is. Dit wetsvoorstel lijkt dan ook zijn doel voorbij te schieten. Ze pleiten voor een omkering van de bewijslast.¹⁴⁰ Recent heeft het kabinet hierop nog een aanvulling gegeven excessieve leningen zijn in haar ogen onwenselijk, waarbij het soort leningen niet relevant is.¹⁴¹ Naar mijn mening zou een excessieve lening ook opgevat kunnen worden als misbruik van de wetssystematiek. De ab-houder wordt toch immers - anders dan alle andere belastingplichtigen - in staat gesteld om belastingheffing uit te stellen. Er is alleen geen sprake van misbruik als de lening gebaseerd is op een overeenkomst met zakelijke voorwaarden, welke ook met een willekeurige derde overeengekomen zou zijn.

3.4 Enige punten van kritiek

De memorie van toelichting bij de wet excessief lenen noemt meerdere doelen : het ontmoedigen van excessief lenen, het ontmoedigen van bovenmatige leningen en daarmee het tegengaan van belastinguitstel- en afstel.¹⁴² Tevens beoogt het wetsvoorstel de arbeidsintensieve discussies met de Belastingdienst te verminderen. Doordat leningen boven de €500.000 automatisch in de

---

¹³⁷ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 22.

¹³⁸ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 37.

¹³⁹ *Kamerstukken II 2019/20*, 35496, nr. 7, p. 10.

¹⁴⁰ Jansen & Sturme, *FTV 2021/3*.

¹⁴¹ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 16.

¹⁴² *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496 , nr. 3, paragraaf 2 en 6.3.

belastingheffing worden getrokken, worden het aantal mogelijke discussies over het beoordelen van de leningen als winstuitdeling verkleind. Van Genugten waarschuwt dat door het wetsvoorstel wellicht minder aandacht zal zijn voor (eveneens problematische?) leningen beneden de €500.000.¹⁴³ Molenaar meent echter dat het wetsvoorstel helemaal niet nodig is, als de Belastingdienst actief zou controleren op de leningen van de ab-houders aan de bv. De middelen zijn namelijk al aanwezig, want in de aangifte vennootschapsbelasting moet een lening en rente ingegeven worden.¹⁴⁴ Uit de aangifte kan bijvoorbeeld blijken welke leningen als een winstuitdeling aangemerkt moeten worden.

Sinds het aankondigen van het wetsvoorstel zijn er aanpassingen doorgevoerd. Op 29 januari 2021 is een nader verslag ingediend, hierin stelt de Tweede Kamer diverse aanvullende vragen over onder andere het fiscaal partnerschap. In dit verslag wordt ook aan staatssecretaris Vijlbrief verzocht om in te gaan op de 68 vragen van de NOB, welke niet of nog onvoldoende zijn beantwoord.¹⁴⁵ Tevens doet de VVD-fractie een beroep op het kabinet. Ze zijn van mening dat ondernemers het al zwaar genoeg hebben door de coronacrisis. Het kabinet moet er alles aan doen om samen goed uit de crisis te komen en zouden de ondernemers juist moeten stimuleren in het creëren van liquiditeit.¹⁴⁶ De leden hopen op een herbezinning van het kabinet, want er leiden meerdere wegen naar Rome en vragen dan ook om intrekking van het wetsvoorstel.¹⁴⁷ Ook de CDA geeft enig kritiek en vraagt het kabinet om nogmaals te reflecteren op de doelmatigheid van deze maatregel, de effecten in relatie tot de beoogde doelstellingen, de voordelen en de rechtvaardiging van de complexiteit. De leden zijn nog niet overtuigd dat dit nu de juiste maatregel is om de beschreven problematiek aan te pakken.¹⁴⁸ Eind mei 2021 heeft het kabinet een nota naar aanleiding van het verslag opgesteld waarin wordt ingegaan op de vragen van de NOB en een toelichting wordt gegeven over het wetsvoorstel en de onzakelijke lening.¹⁴⁹

Ook in de literatuur is er veelvuldig over het wetsvoorstel geschreven. Van Brummen en Tydeman-Youssef zijn van mening dat het wetsvoorstel geen nut heeft, want het uitstel en afstel van belastingheffing komt volgens hen slechts voor wanneer een lening niet wordt afgelost uit het privévermogen van de ab-houder.¹⁵⁰ Boer en Heithuis hebben diverse onevenwichtigheden in het wetsvoorstel geconstateerd, bijvoorbeeld het samentellen van de leningen van de belastingplichtige

---

¹⁴³ Van Genugten, TvCu 2020/4, p. 105-110.

¹⁴⁴ Molenaar, NTFR 2020/142, p. 3.

¹⁴⁵ Kamerstukken II 2020/21, 35 496, nr. 8, p. 11.

¹⁴⁶ Kamerstukken II 2020/21, 35 496, nr. 8, p. 3.

¹⁴⁷ Kamerstukken II 2020/21, 35 496, nr. 8, p. 20.

¹⁴⁸ Kamerstukken II 2020/21, 35 496, nr. 6, p. 20.

¹⁴⁹ Kamerstukken II 2020/21, 35 496, nr. 9.

¹⁵⁰ Van Brummen en Tydeman-yousef, WFR 2019/59, p. 2.

en zijn partner.¹⁵¹ Hofman en De Vries zijn positiever en stellen dat de maatregel geschikt is om een einde te maken aan het uitstel en afstel van box 2 heffing. Het wetsvoorstel zou namelijk een afschrikwekkend effect hebben. Geen enkele ab-houder zou nog gebruik maken van een geldlening bij de eigen bv, welke meer bedraagt dan €500.000.¹⁵² Volgens Heithuis zullen degene die hopen dat het wetsvoorstel wordt ingetrokken bedrogen uitkomen.¹⁵³ Wat mij opvalt uit de geschreven literatuur en Kamervragen is dat vooral de effectiviteit het wetsvoorstel twijfelachtig maakt. Ook naar aanleiding van de recent verschenen nota is de effectiviteit van het wetsvoorstel naar mijn mening nog steeds twijfelachtig.¹⁵⁴ In het volgende hoofdstuk wordt de verwachte effectiviteit in beeld gebracht.

3.5 Tussenconclusie

Vanaf 31 december 2023 zullen alle bovenmatige leningen (hoger dan €500.000) in de heffing van box 2 getrokken worden. De doelstelling van het wetsvoorstel is het ontmoedigen van excessief lenen, het ontmoedigen van bovenmatige leningen en daarmee het tegengaan van belastinguitstel- en afstel. De belangrijkste wijziging in het wetsvoorstel is dat er nu zowel sprake kan zijn van een positief bedrag als van een negatief bedrag. Hiermee wordt dubbele belastingheffing voorkomen. Het wetsvoorstel is van toepassing als de belastingplichtige een aanmerkelijk belang in de bv heeft. Als deze persoon eenmaal kwalificeert als een ab-houder, dan gelden de regels ook voor zijn partner of voor de ab-houder verbonden personen. Alle civielrechtelijke schuldverhoudingen en verplichtingen worden in aanmerking genomen, hieronder vallen ook de schijnlening, de bodemlozeputlening en de onzakelijke lening. De enige uitzondering op het ruime schuldenbegrip is gemaakt voor eigenwoningsschulden, die voldoen aan de eisen van artikel 3.119a Wet IB 2001.

---

¹⁵¹ Boer en Heijshuis, *WFR* 2020/170, p. 9.

¹⁵² Hofman en De Vries, *WFR* 2019/107.

¹⁵³ Heithuis, *WFR* 2021/48, p. 4.

¹⁵⁴ *Kamerstukken II* 2020/21, 35 496, nr. 9.

4.1 Inleiding

Een van de kwaliteitseisen voor het overheidsoptreden via wetgeving is de effectiviteit.¹⁵⁵ De twijfel in de literatuur en in andere fiscale bronnen maakt het interessant om de verwachte effectiviteit verder uit te werken.¹⁵⁶ De effectiviteit¹⁵⁷ is bij wetgeving een uiterst belangrijke kwaliteitseis en moet niet uit het oog verloren worden.¹⁵⁸ De wet moet, op zijn minst in belangrijke mate, tot de verwezenlijking van de door de wetgever beoogde doelstellingen leiden.¹⁵⁹ Met het wetsvoorstel wordt beoogd uitstel en afstel van belastingheffing tegen te gaan. Het kabinet geeft geen duidelijke toelichting over de verwachte effectiviteit van het wetsvoorstel.¹⁶⁰ In dit hoofdstuk wordt uitgezocht in welke mate het wetsvoorstel naar verwachting gaat bijdragen aan de doelstelling: het tegengaan van uitstel en afstel van belastingheffing.¹⁶¹ Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een conclusie.

4.2 De inhoud van het wetsvoorstel

In de toelichting van het wetsvoorstel staat dat alle civielrechtelijke schuldverhoudingen en verplichtingen in aanmerking worden genomen bij het bepalen van de grens van €500.000 met als enige uitzondering, onder voorwaarden, de eigenwoningschuld.¹⁶² De formulering is ruim, maar heeft naar verwachting relatief beperkte gevolgen. Uit onderzoek blijkt namelijk dat naar verwachting 3% van de ab-houders door het wetsvoorstel geraakt zullen worden.¹⁶³ Dit percentage houdt in dat waarschijnlijk bij ongeveer 11.000 ab-houders de belastingheffing over het meerdere van €500.000 wordt vervroegd.¹⁶⁴

Het wetsvoorstel treft alleen leningen van de eigen bv boven de €500.000. Het is echter niet ondenkbaar dat ook bij leningen beneden de €500.000 uitstel en afstel van belastingheffing kan voorkomen. Over deze groep leningen wordt in parlementaire documenten niet gesproken.¹⁶⁵ Om te

---

¹⁵⁵ *Kamerstukken II 1990/91*, 22 008, nr. 1-2, p. 23.

¹⁵⁶ Zie o.a.: *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 8 en Broeksma, *WFR 2019/210*, p. 2.

¹⁵⁷ Er zijn meer kwaliteitseisen voor de wetgeving, echter worden deze eisen vanwege de strekking en tijdsbestek niet in dit onderzoek verder behandeld.

¹⁵⁸ *Kamerstukken II 1990/91*, 22 008, nr. 1-2, p. 23.

¹⁵⁹ *Kamerstukken II 1990/91*, 22 008, nr. 1-2, p. 23.

¹⁶⁰ Zie o.a.: *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 6, p. 6, *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 8, p. 6 en *Kamerstukken II 2020/21*, 35 946 nr. 9.

¹⁶¹ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 946 nr. 9, p. 3.

¹⁶² *Kamerstukken II 2019/2020*, 35 496, nr. 3, p. 8 en 17.

¹⁶³ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 13.

¹⁶⁴ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 13.

¹⁶⁵ Zie o.a.: *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 8 en *Kamerstukken II 2020/21*, 35 946 nr. 9.

beoordelen of het wetsvoorstel effectief is zal tevens gekeken moeten worden naar deze leningen en onderzocht moeten worden wat de gevolgen van het wetsvoorstel op deze groep zullen zijn. Vindt er de komende jaren wellicht een toename plaats van ab-houders met een lening beneden de €500.000? Dit is een vraag welke in de toekomst pas beantwoord kan worden, aangezien de gegevens op dit moment nog niet voorhanden zijn. Hier is dus (nog) geen onderzoek naar gedaan.

Mijns inziens is het twijfelachtig dat alleen boven de €500.000 belastinguitstel- en afstel plaatsvindt. Met een bedrag van €500.000 is naar mijn mening een te hoge grens getrokken, waarbij onvoldoende is ingegaan op de effectiviteit. Ik ben - net als van Kempen - van mening dat door het wetsvoorstel de onwenselijke stimulans blijft bestaan om eigenwoningschulden af te sluiten bij de eigen bv en andere leningen aan te gaan tot een bedrag van €500.000.¹⁶⁶ Dit is niet de doelstelling van het wetsvoorstel. Om de problematiek volledig aan te pakken is het noodzakelijk om het wetsvoorstel effectiever te maken. Met deze reden wordt in het volgende hoofdstuk diverse aanpassingen aan het wetsvoorstel en alternatieven besproken.

4.3 De gevolgen voor de Belastingdienst

Inspecteurs van de Belastingdienst discussiëren regelmatig over bijvoorbeeld de zakelijkheid van de leningen.¹⁶⁷ Deze discussies kunnen kortlopend zijn, maar kunnen ook resulteren in een gerechtelijke procedure.¹⁶⁸ Als er sprake is van daadwerkelijke lastenverlichting, dan kunnen de inspecteurs in de beste scenario zich meer richten op het controleren van geldleningen van de eigen bv met een lening lager dan €500.000. Zoals eerder aangegeven zullen naar verwachting 3% van de ab-houders door het wetsvoorstel geraakt worden, wat betekent dat bij 97% van de ab-houders alsnog discussies over dezelfde elementen gevoerd kunnen worden. Voor leningen tot €500.000 is het nog steeds van belang om de zakelijkheid van de voorwaarden voor ogen te houden. Na implementatie zullen naar verwachting daarnaast tevens nieuwe discussies ontstaan over de nieuwe elementen uit het wetsvoorstel. De Belastingdienst heeft de uitvoeringsgevolgen van het wetsvoorstel beoordeeld, hieruit blijkt dat de maatregel leidt tot een complexiteitsreductie.¹⁶⁹ Het wetsvoorstel zorgt eerst voor een toename in de kosten en benodigde fte's, maar zal uiteindelijk zorgen voor een afname van de benodigde capaciteit.¹⁷⁰ Dit is een gunstige ontwikkeling.

---

¹⁶⁶ Van Kempen, V-N 2018/66.0.

¹⁶⁷ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 3, p. 6.

¹⁶⁸ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 27.

¹⁶⁹ Uitvoeringstoets wet Excessief lenen bij eigen vennootschap 2020.

¹⁷⁰ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 53.

Zoals hierboven aangegeven is het niet ondenkbaar dat er ook bij leningen onder de €500.000 belastinguitstel- en afstel ontstaan. Uit het jaarplan 2021 blijkt niet dat de Belastingdienst actiever gaat controleren op de zakelijkheid van leningen onder de €500.000.¹⁷¹ Net als Molenaar geloof ik niet in (verdere) handhaving.¹⁷² In het jaarplan van de Belastingdienst staat namelijk dat ze streven naar dat burgers en bedrijven bereid zijn uit zichzelf (fiscale) regels na te leven, zonder dat daarvoor dwingende en kostbare acties van de Belastingdienst nodig zijn.¹⁷³ Tevens geven ze aan dat extra aandacht voor dienstverlening en de effecten van COVID-19 bij gelijkblijvende capaciteit ten koste gaat van het toezicht.¹⁷⁴ Heithuis geeft zelfs aan dat belastingplichtigen hun leningen kunnen laten oplopen tot €500.000 en daarbij dus niet hoeven te vrezen voor de Belastingdienst. Inspecteurs zullen zich namelijk volgens hem bezighouden met de leningen boven de €500.000.¹⁷⁵ Deze gedachtegang vind ik kort door de bocht, aangezien de belastingplichtige geen vrijbrief krijgen. Gezien de arbeidsdruk en capaciteit moet het tegengaan van belastinguitstel- en afstel vooral verminderd worden door aanpassingen aan de wet- en regelgeving, waarbij de druk zo minimaal mogelijk op de Belastingdienst moet komen te liggen. In het volgende hoofdstuk zullen in het kader van de effectiviteit een aantal alternatieven en aanpassingen onderzocht worden.

4.4 De effectiviteit volgens het kabinet en de verschillende fracties

De leden van verschillende fracties vinden - net als het kabinet - dat het aanpakken van belastingontwijking noodzakelijk is.¹⁷⁶ Verschillende fracties vragen zich af hoeveel belastingheffing is ontweken of is misgelopen in de afgelopen 10 jaar door financieringen van ab-houders. Een ruwe schatting is dat het jaarlijks ging om circa € 10 miljoen aan gemiste belastinginkomsten in box 2.¹⁷⁷ De afgelopen jaren is er dus een behoorlijk bedrag misgelopen. Een verdere onderbouwing wordt niet gegeven. De leden van de VVD-fractie hebben het kabinet gevraagd wat de effectiviteit van de maatregel is. Volgens deze leden heeft het kabinet dit onvoldoende toegelicht en is de vraag niet beantwoord.¹⁷⁸ Ze zijn dan ook niet overtuigd omtrent de effectiviteit van het wetsvoorstel. Daarnaast zijn de leden van de VVD-fractie van mening dat het wetsvoorstel praktisch lastig uitvoerbaar is en er weinig onderzoek is gedaan naar de daadwerkelijke gevolgen.¹⁷⁹

---

¹⁷¹ Uitvoeringstoets wet Excessief lenen bij eigen vennootschap 2020.

¹⁷² Molenaar, *NDFR* 2020/142, p. 3.

¹⁷³ Jaarplan Belastingdienst 2021, p. 22.

¹⁷⁴ Jaarplan Belastingdienst 2021, p. 24.

¹⁷⁵ Heithuis, *NTRF* 2019/1020.

¹⁷⁶ *Kamerstukken II* 2020/21, 35 496, nr. 8, p. 2.

¹⁷⁷ *Kamerstukken II* 2020/21, 35 496, nr. 7, p. 11.

¹⁷⁸ *Kamerstukken II* 2020/21, 35 496, nr. 8, p. 2.

¹⁷⁹ *Kamerstukken II* 2020/21, 35 496, nr. 8, p. 2.

Het kabinet herhaalt regelmatig dat het doel van de wet is belastinguitstel- en afstel te voorkomen als rechtvaardiging voor bepaalde keuzes en de verhoging van complexiteit in de uitvoering. Echter ontbreekt de onderbouwing in hoeverre er daadwerkelijk sprake is van afstel van belastingbetaling en hoeveel zal er naar verwachting na inwerkingtreding van het voorstel minder van de eigen bv geleend worden?¹⁸⁰ Hierboven is alleen een ruwe schatting gegeven van de jaarlijks misgelopen belastingopbrengsten. Wat zijn de effecten in de toekomst bij een grensbedrag van €500.000? Is er dan geen sprake meer van uitstel en afstel van belastingheffing of is deze problematiek tot het minimum beperkt? De Raad van State heeft een drietal adviezen gegeven, waaronder het meer in kaart brengen van de effectiviteit.¹⁸¹ Door de maatregel zou namelijk ook een rem op zakelijke leningen kunnen ontstaan. De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat een jaarlijkse monitoring tot het jaar 2023 een antwoord kan geven op de vraag of het wetsvoorstel effectief is.¹⁸² Hieruit blijkt dat de leden van verschillende fracties en de Raad van State nog niet overtuigd zijn omtrent de effectiviteit van het wetsvoorstel. Eind mei 2021 heeft het kabinet een nota opgesteld waarin een toelichting wordt gegeven over verschillende onderdelen uit het wetsvoorstel.¹⁸³ De leden van de fractie van de CDA vragen in hoeverre het oppotten dan wel uitstel of afstel van belasting bij de vennootschap wordt tegengegaan.¹⁸⁴ Het kabinet geeft in de nota aan dat belastinguitstel- en afstel vanaf € 500.000 effectief wordt tegengegaan, aangezien ab-houders worden gestimuleerd om hun leningen terug te brengen tot in ieder geval onder de € 500.000, dan wel dat een fictief regulier voordeel in aanmerking zal worden genomen.¹⁸⁵ Verder vindt het kabinet dat met de grens van €500.000 er een goede balans is gevonden, omdat relatief weinig aanmerkelijkbelanghuishouders onder de maatregel zullen vallen, terwijl tegelijkertijd een relatief groot bedrag aan geleend geld door de maatregel wordt geraakt.¹⁸⁶ Over leningen onder de €500.000 wordt verder niet gesproken.

4.5 Tussenconclusie

Met het wetsvoorstel wordt beoogd belastinguitstel- en afstel preventief tegen te gaan door het heffingsmoment van leningen boven de €500.000 te vervroegen. In eerste instantie lijkt het wetsvoorstel effectief, aangezien hiermee de stimulans wordt gegeven om geen leningen boven de €500.000 bij de eigen bv aan te gaan. Door de belastingheffing naar voren te halen wordt ook het risico op belastinguitstel- en afstel verkleind.

---

¹⁸⁰ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 8, p. 3.

¹⁸¹ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 8, p. 5.

¹⁸² *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 6, p. 33.

¹⁸³ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9.

¹⁸⁴ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 5.

¹⁸⁵ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 5.

¹⁸⁶ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 9.

Verder ingezoomd op het wetsvoorstel blijkt deze maatregel naar verwachting niet zo effectief. Naar schatting zal 3% van de ab-houders door het wetsvoorstel geraakt worden. 97% van de aantal ab-houder zullen dus waarschijnlijk niet onder het wetsvoorstel vallen. Het is echter niet ondenkbaar dat deze problematiek niet alleen voorkomt bij leningen hoger dan €500.000. Deze grens is gebaseerd op een aantal criteria, waarbij niet/ onvoldoende is gekeken naar belastinguitstel- en afstel bij leningen beneden de €500.000. Het wetsvoorstel is juist aangekondigd om uitstel- en afstel van belastingheffing tegen te gaan. De gebruikte criteria is naar mijn mening te beperkt en onvoldoende onderbouwd. De ab-houder heeft nog steeds de mogelijkheid om buiten het bereik van het wetsvoorstel te vallen door een lening van minder dan €500.000 aan te gaan. Hierdoor blijft er een onwenselijke fiscale stimulans bestaan om leningen bij de eigen bv tot een bedrag van €500.000 af te sluiten.

De verschillende fracties en de Raad van State zijn – net als ik- niet overtuigd van de effectiviteit van het wetsvoorstel. Het kabinet heeft de effectiviteit onvoldoende toegelicht. Bij de Belastingdienst leidt het wetsvoorstel uiteindelijk tot een afname van de benodigde capaciteit. Deze afname van de benodigde capaciteit wordt volgens het jaarplan 2021 niet besteed aan handhaving en dus controle van leningen onder de €500.000. Het wetsvoorstel zou naar mijn mening mogelijk effectiever zijn als belastinguitstel- en afstel van twee kanten wordt bestreden. Voor leningen vanaf €500.000 door het wetsvoorstel en onder de €500.000 door meer actieve controle vanuit de Belastingdienst. Vanwege de arbeidsdruk bij de Belastingdienst moet het tegengaan van belastinguitstel- en afstel verminderd worden door aanpassingen in de wet- en regelgeving, waarbij de druk zo min mogelijk op de medewerkers van de Belastingdienst moet komen te liggen.

Het wetsvoorstel is naar mijn mening een maatregel waarin wel een duidelijke grens wordt getrokken, maar waarbij nog steeds belastinguitstel- en afstel kan voordoen. Dit is nu net de doelstelling van het wetsvoorstel. Met bovenstaande redenen voldoet het huidige wetsvoorstel naar verwachting niet aan de kwaliteitseis effectiviteit, wat inhoudt dat aanpassingen en/of eventuele alternatieven noodzakelijk zijn om belastinguitstel- en afstel effectiever tegen te gaan. Een aantal mogelijkheden worden in het volgende hoofdstuk uiteengezet.

5.1 Inleiding

Uit het voorgaande hoofdstuk blijkt dat het wetsvoorstel naar verwachting niet effectief is om uitstel en afstel van belastingheffing tegen te gaan. In de literatuur en parlementaire stukken zijn diverse alternatieven en aanpassingen besproken.¹⁸⁷ Vanwege de omvang van het onderzoek zijn een aantal aanpassingen en alternatieven geselecteerd, welke wellicht van toegevoegde waarde kunnen zijn om de effectiviteit van de voorgestelde maatregel te verbeteren. Als laatst volgt er een conclusie.

5.2 Wijzigingen aan het wetsvoorstel

5.2.1 Maximum bedrag verlagen

Een algeheel verbod voor lenen bij de eigen bv zou alle fiscale achterdeurtjes in een keer sluiten. Een algeheel verbod is naar mijn mening niet noodzakelijk en te vergaand. Wat mijns inziens wel noodzakelijk is en de effectiviteit naar verwachting kan verbeteren is het verlagen van de drempel. In het nader verslag geeft de SP-fractie aan dat de grens van €500.000 vooral een financiële keuze lijkt, waarbij het bedrag boven de drempel door een klein aantal ab-houders is geleend.¹⁸⁸ Er blijft nog steeds een groot bedrag uitgezonderd. Uitstel en afstel van belastingheffing kan ook voorkomen bij bedragen onder de €500.000. Een oplossing welke naar verwachting belastinguitstel- en afstel effectiever beperkt is het aanzienlijk verlagen van de drempel tot een bedrag van €17.500. Deze optie staat ook in de bouwstenennotitie uitgewerkt en sluit aan bij het huidige fiscale beleid inzake de terbeschikkingstellingsregeling (hierna: tbs).¹⁸⁹ Uit de praktijk bleek destijds dat bij kleine rekening-courantverhoudingen meestal geen rente in aanmerking werd genomen.¹⁹⁰ Verder was in de evaluatie van de belastingherziening 2001 een versoepeling aangekondigd van de goedkeuring ten aanzien van rekening-courantverhoudingen.¹⁹¹ Gelet op deze evaluatie en ter vermindering van de administratieve lasten is door staatssecretaris Vijlbrief goedgekeurd dat er geen rente als resultaat in aanmerking genomen hoeft te worden, mits het saldo van de rekening-courantverhouding het hele kalenderjaar onder de €17.500 blijft.¹⁹²

---

¹⁸⁷ Zie onder andere: Bouwstenen voor een beter belastingstelsel (Fichebundel beleidsopties) 2020, p. 33 e.v., Stevens, *WFR* 2019/71, *kamerstukken II* 2020/21, 35 496, nr. 7, p. 18 en Spanjers, *WFR* 2019/110.

¹⁸⁸ *Kamerstukken II* 2020/21, 35 496, nr. 8, p. 5.

¹⁸⁹ Bouwstenen voor een beter belastingstelsel (Fichebundel beleidsopties) 2020, p. 40.

¹⁹⁰ *Stcrt.* 2008, 243, p. 10.

¹⁹¹ *Kamerstukken II* 2005/06, 30 375, nr. 1-2, par. 1.2.8.

¹⁹² *Stcrt.* 2008, 243, p. 10.

De consequentie is wel dat door het verlagen van de drempel er hoogstwaarschijnlijk meer leningen aan de eigen bv onder het wetsvoorstel zullen vallen en dus vroegtijdig in de belastingheffing worden getrokken. Vanwege de coronacrisis kan het voor veel ab-houders lastig zijn om de leningen tot onder de drempel te brengen of de belastingheffing in box 2 te voldoen. De gemiddelde lening van een ab-houder bedroeg in 2018 €273.050.¹⁹³ Dit zou betekenen dat een verlaging van de drempel waarschijnlijk een forse impact op de leningen van de ab-houders en de daarmee samenhangende belastingheffing gaat hebben. Met overige aanpassingen – zoals het beperken van de leningen of een ruimere overgangperiode - zal er wellicht (deels) tegemoet gekomen kunnen worden aan de gevolgen voor de ab-houders. De effectiviteit staat echter in dit onderzoek centraal, waardoor er niet of in mindere mate aandacht wordt besteed aan deze aanpassingen.

Een ander alternatief is om geen drempel te hanteren en daarmee alle leningen aan de eigen bv in de belastingheffing te trekken. Dit fungeert dan als het ware als een soort verbod. Dit alternatief is naar verwachting effectiever, echter vind ik het gezien de doelstelling van het wetsvoorstel, besluit uit 2008 inzake versoepeling rekening-courantverhoudingen en de impact op de ab-houders het verdedigbaar om aan te sluiten bij de drempel van €17.500. Het verlagen van de drempel tot dit bedrag geeft naar mijn mening een duidelijk signaal af en belastinguitstel- en afstel wordt daarmee tevens effectiever tegengegaan. Door verlaging van de drempel naar €17.500 worden de fiscale achterdeurtjes aanzienlijk beperkt.¹⁹⁴

5.2.2 Salderen

In de memorie van toelichting staat dat vorderingen van de ab-houder op zijn bv en schulden aan de bv niet verrekend kunnen worden.¹⁹⁵ Het kabinet geeft aan dat salderen niet nodig is, aangezien de doelstelling van het wetsvoorstel het tegengaan van belastinguitstel- en afstel is. Daarbij is het volgens het kabinet niet relevant of een ab-houder een vordering op de eigen bv heeft.¹⁹⁶ Het niet salderen zou tevens de uitvoerbaarheid van de maatregel door de Belastingdienst en de eenvoud van de maatregel bevorderen.

Opmeer geeft echter aan dat het salderen van de vorderingen en schulden mogelijk de effectiviteit van het wetsvoorstel ten goede komt, aangezien hierbij alleen het saldo wordt belast waarbij daadwerkelijk belastinguitstel- en afstel kan ontstaan. Indien tegenover de schuld aan de bv een

---

¹⁹³ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 8.

¹⁹⁴ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 8, p. 5.

¹⁹⁵ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 2, p. 1 en *kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 3, p. 9.

¹⁹⁶ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr.7, p. 37.

vordering staat voor eenzelfde waarde kan geen sprake zijn van uitstel- en of afstel van belastingheffing, aldus Opmeer.¹⁹⁷ Dit is naar mijn mening een visie, waarbij vraagtekens gezet kunnen worden. Het uitstel zit namelijk in de schuldpositie waarbij saldering dat element vervaagt. Daarnaast begrijp ik de beslissing van het kabinet, want in de systematiek van de Wet IB kan nu ook geen verrekening tussen box 1 (tbs-vordering) en box 3 (schuld) plaatsvinden.¹⁹⁸ Rekening houdend met de doelstelling en de huidige fiscale systematiek in de Wet IB is het toevoegen van de mogelijkheid tot salderen van de vorderingen en leningen naar mijn mening niet effectief bij het tegengaan van belastinguitstel- en afstel. Om effectief belastinguitstel- en afstel tegen te gaan is vertroebeling niet wenselijk.

5.2.3 Beperken van de leningen

Naast het verlagen van de drempel en het salderen van de schulden en de vorderingen onderzoek ik nog een derde aanpassing in het kader van de effectiviteit, namelijk het beperken van de leningen. In het huidige wetsvoorstel is bepaald dat alle leningen onder het wetsvoorstel vallen, waarbij alleen – onder voorwaarden - een uitzondering is gemaakt voor eigenwoningschulden.¹⁹⁹ Het kabinet geeft aan dat het beperken van de maatregel tot onzakelijke leningen niet in overeenstemming is met het doel van de maatregel.²⁰⁰ Verder geeft het kabinet aan dat het dan fiscaal aantrekkelijk blijft om excessieve leningen aan te gaan en daarmee belastingheffing uit te stellen.²⁰¹ De onderbouwing van het kabinet vind ik onvoldoende gemotiveerd. Op dit gebied zit er nog ruimte om het wetsvoorstel te verbeteren en zo naar verwachting effectiever te maken.

De soort lening is naar mijn mening wel degelijk relevant, aangezien nu ook zakelijke leningen onder het wetsvoorstel vallen. Deze leningen zijn aangegaan onder leningsvoorwaarden welke ook met willekeurige derden overeengekomen zouden zijn. Bij deze leningen is er geen sprake van uitstel en afstel van belastingheffing. Naar mijn mening moet het wel mogelijk blijven om een lening bij de eigen bv aan te gaan, mits er voldoende zekerheden tegenover deze lening staan en het gaat om een lening met zakelijke voorwaarden. Volgens de wet- en regelgeving is het al jaren mogelijk om leningen bij de eigen bv aan te gaan. Deze situatie moet door de huidige fiscale problematiek niet wijken. Het probleem - belastinguitstel- en afstel - moet aangepakt worden door de fiscale achterdeurtjes te sluiten en niet door de deur op slot te draaien. Het probleem speelt niet bij het aangaan van zakelijke

---

¹⁹⁷ Opmeer, *MBB 2019/44*, p. 473.

¹⁹⁸ Opmeer, *MBB 2019/44*, p. 473.

¹⁹⁹ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 496, nr. 3, p. 8.

²⁰⁰ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 7, p. 18.

²⁰¹ *Kamerstukken II 2020/21*, 35 496, nr. 9, p. 4.

leningen, maar bij leningen welke niet voldoen aan zakelijke voorwaarden. Om dan meteen alle leningen vroegtijdig in de belastingheffing te trekken is naar mijn mening disproportioneel.

Met deze aanbeveling sluit ik aan bij het voorstel van Heithuis om alleen de consumptieve leningen onder het wetsvoorstel te laten vallen.²⁰² Hiermee wordt dan ook de stimulans gegeven om zakelijke leningen bij de eigen bv aan te gaan. Stevens geeft nog als interessante aanvulling, dat er een criterium in het wetsvoorstel opgenomen kan worden waarin staat dat leningen die zijn aangegaan voor de financiering van vermogensbestanddelen in box 1,2 en 3 zijn vrijgesteld.²⁰³ Deze toevoeging in het wetsvoorstel is naar mijn mening relevant en zorgt voor een duidelijke lijn waarbij discussies met de Belastingdienst worden beperkt. Door het wetsvoorstel te beperken tot consumptieve leningen worden alleen leningen in de belastingheffing getrokken waar daadwerkelijk de kans op belastinguitstel- en afstel bestaat. Dit is in lijn met de doelstelling van het wetsvoorstel en draagt naar verwachting bij aan de effectiviteit.

5.3 Alternatieven

5.3.1 Loan-to-value

In de vorige paragraaf zijn diverse aanpassingen aan het wetsvoorstel aan bod gekomen. Mogelijk zorgen alternatieven voor het tegengaan van belastinguitstel- en afstel in box 2 in bredere zin. Een interessant alternatief welke ik tegenkwam tijdens mijn onderzoek is de loan-to-value-maatregel. Stevens geeft aan dat bij het beoordelen van het risico voor uitstel of afstel van belastingheffing de omvang van de schuld per ab-houder beoordeeld moet worden.²⁰⁴ Bij dit alternatief wordt een vergelijking gemaakt met de bezittingen in box 1 en 3. Er kan dan vervolgens bepaald worden dat de lening aan de eigen bv niet hoger mag zijn dan een bepaald percentage van de vermogensbestanddelen die met deze lening zijn gefinancierd, aldus Stevens.²⁰⁵ Door deze maatregel wordt bereikt dat consumptieve financieringen niet zijn toegestaan. Dit verkleint de kans op belastinguitstel- en afstel. Het nadeel van dit alternatief is dat de waarde van de vermogensbestanddelen jaarlijks moet worden vastgesteld. Met als gevolg dat dit alternatief zal zorgen voor extra administratieve lasten en kosten. Daarbij levert dit alternatief problemen op in de situatie dat er sprake is van een tijdelijke waardedaling.²⁰⁶ De ab-houder zou dan namelijk in het betreffende jaar minder van zijn bv mogen lenen. Ik ben van mening dat deze regeling wel effectiever

---

²⁰² Heithuis, *NTRF* 2019/1020, p. 4.

²⁰³ Stevens, *WFR* 2019/71, p. 12.

²⁰⁴ Stevens, *WFR* 2019/71.

²⁰⁵ Stevens, *WFR* 2019/71, p. 13.

²⁰⁶ Stevens, *WFR* 2019/71, p. 13.

belastinguitstel- en afstel tegengaat, aangezien voor elke ab-houder een aparte berekening wordt gemaakt. Het is naar mijn mening twijfelachtig of dat dit alternatief aan de overig kwaliteitseisen voldoet. Vanwege de strekking van het onderzoek wordt hier verder niet op ingegaan.

5.3.2 Invoeren ondernemingsneutrale heffing

Een tweede alternatief voor het wetsvoorstel is het invoeren van een ondernemingsneutrale heffing. Het wetsvoorstel beoogt belastinguitstel- en afstel tegen te gaan, maar geeft volgens Wijtvliet ook het verschil in behandeling van winstinkomen.²⁰⁷ Door het invoeren van het wetsvoorstel blijven winstreserves die niet worden aangewend nog steeds buiten de belastingheffing van box 2. De belastingen wordt nu niet neutraal en transparant geheven, waardoor in feite belastingontwijking wordt aangemoedigd.²⁰⁸ Meer neutraliteit in de fiscale behandeling van rechtsvormen zou naar mijn mening kunnen helpen bij het (breder) tegengaan van belastinguitstel- en afstel.

In het verleden zijn diverse voorstellen gedaan en uitgewerkt om rechtsvormneutraliteit te bereiken.²⁰⁹ De voorstellen kunnen globaal worden ingedeeld in twee richtingen:

- Bij de eerste richting – genaamd fiscale transparantiegedachte - wordt de oplossing gezocht op het niveau van de ontvanger van de winst.²¹⁰
- Vervolgens draait het bij de tweede richting – genaamd zelfstandige belastingplicht - om het niveau van de onderneming.²¹¹ Hierbij is de belastingplicht van alle ondernemingen het uitgangspunt. Vervolgens vindt er een aanvullende heffing plaats op het niveau van de achterliggende ondernemer (natuurlijke persoon).²¹² Daarmee is deze richting vergelijkbaar met het huidige belastingsysteem voor ab-houders.

Het is niet mijn intentie – vanwege de strekking van het onderzoek - om in deze paragraaf in te gaan op alle aspecten en alternatieven van de rechtsvormneutrale ondernemingswinstbelasting, wel wil ik (kort) ingaan op de vraag in hoeverre een ondernemingswinstneutrale heffing in de richting van de fiscale transparantiegedachte - waarbij er geen scheiding meer is tussen de bv en de ab-houder- naar verwachting kan bijdragen bij het effectief tegengaan van belastinguitstel- en afstel. De alternatieven ontstaan uit de fiscale transparantiegedachte gaan allemaal ervan uit dat de onderneming niet meer

---

²⁰⁷ Wijtvliet, *FED* 2019/80, p. 5.

²⁰⁸ Cnossen & Jacobs, *Ontwerp voor een beter belastingstelsel*, 2019 Ten Brink, Meppel, p. 10.

²⁰⁹ Zie onder andere: Essers, *WFR* 2018/109, Albregtse & de Vries, *WFR* 2009/381 en Essers, *TFO* 2011/3.

²¹⁰ Mol-Verver, *O&F* 2005/65, p. 4.

²¹¹ Mol-Verver, *O&F* 2005/65, p. 4.

²¹² Mol-Verver, *WPNR* 2016/7114, p. 550.

is dan een verlengstuk van de (achterliggende) aandeelhouder of participant.²¹³ Bij deze richting wordt als het ware door de rechtsvorm heen gekeken en is vergelijkbaar met het belastingstelsel bij bijvoorbeeld de vennootschap onder firma. De gerealiseerde winst wordt volgens de mate van gerechtigdheid bij de aandeelhouders belast.²¹⁴ Bij deze richting kunnen wel problemen ontstaan ten aanzien van beursgenoteerde ondernemingen. Vanwege de veelheid aan aandeelhouders zou voor deze beursvennootschappen de huidige vennootschapsbelasting in stand gehouden kunnen worden, aldus Mol-Verver.²¹⁵ Aan fiscale transparantie kleven ook andere nadelen op bijvoorbeeld het gebied van internationale (uitvoerings)problemen. Hier wordt verder in deze thesis niet op ingegaan.

Gekeken naar het effectief tegengaan van belastinguitstel- en afstel ben ik – net als Zwemmer²¹⁶ - een voorstander van de fiscale transparantie van (bepaalde) rechtspersonen. Meerdere fiscale auteurs zijn van mening dat een zelfstandige belastingplicht gevolgd door een secundaire heffing op het niveau van de achterliggende aandeelhouder/ participant een beter alternatief is.²¹⁷ Bij een zelfstandige belastingplicht voor ondernemingswinsten wordt de mogelijkheid om belastingheffing uit te stellen verruimd in plaats van beperkt. Enkel gekeken naar het effectief tegengaan van belastinguitstel- en afstel zou dan ook een alternatief gezocht moeten worden in de richting van fiscale transparantie.

Naar mijn mening heeft het invoeren van een ondernemingsneutrale heffing in de richting van fiscale transparantie de voorkeur boven het alternatief loan-to-value. Het betreft een gecompliceerde en vergaand alternatief, echter wel een alternatief gericht op de toekomst. Dit alternatief kan de problematiek van belastinguitstel en afstel en de verschillen in belastingheffing tussen IB-ondernemers en ab-houders in bredere zin tegengaan.

5.4 Tussenconclusie

Om het wetsvoorstel effectiever te maken is mijn eerste aanbeveling om de drempel van €500.000 te verlagen naar €17.500. Hiermee sluit het bedrag aan bij het huidige fiscale stelsel en daarbij geeft de verlaging een duidelijk signaal af. Het salderen van de vorderingen en schulden daarentegen draagt niet bij aan de effectiviteit. Het uitstel zit namelijk in de schuldpositie waarbij saldering dat element vervaagt. Daarnaast moet het wetsvoorstel beperkt worden tot consumptieve leningen. Deze aanpassingen kunnen gelijktijdig in het wetsvoorstel geïntegreerd worden en zullen gezamenlijk naar

---

²¹³ Mol-Verver, *O&F* 2005/65, p. 5.

²¹⁴ Mol-Verver, *O&F* 2005/65, p. 5.

²¹⁵ Mol-Verver, *WPNR* 2016/7114, p. 550.

²¹⁶ Zwemmer, *WFR* 1978/1037.

²¹⁷ Zie onder andere: Heithuis, *NTR* 2010/1843 en Essers, *TFO* 2011/3.

verwachting het gewenste effect bereiken, het tegengaan van specifieke leningen waarbij daadwerkelijk belastinguitstel- en afstel kan plaatsvinden.

Naast de aanpassingen zijn er tevens een tweetal alternatieven onderzocht. De loan- to-value is een interessante optie, waarbij voor elke ab-houder een aparte berekening geldt. Daarnaast zijn er in het verleden diverse voorstellen gemaakt met betrekking tot een ondernemingsneutrale heffing. Rekening houdend met het tegengaan van belastinguitstel- en afstel zou een oplossing gezocht kunnen worden in de richting van fiscale transparantie, waarbij er - voor de belastingheffing - geen onderscheid meer is tussen de bv en de ab-houder. Deze twee alternatieven zijn naar verwachting effectief bij het tegengaan van belastinguitstel- en afstel, waarbij het tweede alternatief gecompliceerder is dan het eerste alternatief. Na afweging is een ondernemingsneutrale heffing in de richting van fiscale transparantie het beste alternatief.

Naar mijn mening verdienen de aanpassingen aan het wetsvoorstel de voorkeur boven de alternatieven. Ik ben van mening dat degene die hopen dat het wetsvoorstel wordt ingetrokken bedrogen zullen uitkomen. Met deze reden adviseer ik om de 'gaten' in het wetsvoorstel vooraf te dichten. Er heerst, naar mijn mening volledig terechte, twijfel aan de effectiviteit van het wetsvoorstel. In de huidige vorm zal naar verwachting in de toekomst alsnog aanscherping vereist zijn om effectief belastinguitstel- en afstel tegen te gaan.

6.1 Inleiding

Sinds de aankondiging heeft het wetsvoorstel excessief lenen veel kritiek te verduren gehad. Door het wetsvoorstel worden leningen van de ab-houder aan de eigen bv hoger dan €500.000 voortijdig in de heffing van box 2 getrokken. Hiermee wordt beoogd om excessieve leningen te ontmoedigen en daarmee uitstel- en afstel van belastingheffing tegen te gaan. Overheidsoptreden via wetgeving moet voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen, waaronder de effectiviteit. Diverse fiscale auteurs en fracties zijn nog niet overtuigd dat dit de juiste maatregel is om de problematiek van belastinguitstel- en afstel effectief aan te pakken. In deze scriptie is de te verwachte effectiviteit van het wetsvoorstel excessief lenen onderzocht. Aan de hand van de problematiek en actualiteiten is de volgende hoofdvraag vastgesteld:

‘Dient de voorgestelde wet excessief lenen verder aangepast te worden zodat belastinguitstel- en afstel in box 2 mogelijk effectiever wordt beperkt, zo ja op welke wijze?’

6.2 Beantwoording deelvragen

Om een helder beeld van de situatie en de problematiek te schetsen is eerst ingegaan op de positie van de dga bij zijn eigen bv. De dga en de bv worden elk als een individueel belastingsubject gezien, waardoor de dga meerdere mogelijkheden heeft om over liquide middelen te beschikken. Zo kan de dga zichzelf een hoger loon toekennen, de bv een dividenduitkering doen, onderling een rekening-courant aangaan of bij de vennootschap een geldlening afsluiten.

Vervolgens is het wettelijk kader van het wetsvoorstel excessief lenen geschetst. De hoofdlijnen van het wetsvoorstel zijn als volgt:

- Vanaf 31 december 2023 zullen alle bovenmatige leningen (hoger dan €500.000) in de heffing van box 2 getrokken worden.
- Het wetsvoorstel is van toepassing als de belastingplichtige een aanmerkelijk belang in de vennootschap heeft.
- Bij het bepalen van de drempel worden alle civielrechtelijke schuldverhoudingen en verplichtingen in aanmerking genomen. De enige uitzondering op het ruime schuldenbegrip is – onder voorwaarden - gemaakt voor eigenwoningschulden.

Vervolgens is aan de hand van de voorgaande hoofdstukken bekeken in hoeverre het wetsvoorstel naar verwachting effectief is om de doelstelling te bereiken. In eerste instantie lijkt het wetsvoorstel effectief, aangezien hiermee de stimulans wordt gegeven om geen leningen boven de €500.000 bij de eigen bv aan te gaan. Door de belastingheffing naar voren te halen wordt ook het risico op belastinguitstel- en afstel verkleind. De ab-houder heeft echter nog steeds de mogelijkheid om buiten het bereik van het wetsvoorstel te vallen door een schuld van minder dan €500.000 aan te gaan. Hierdoor blijft er een onwenselijke fiscale stimulans bestaan om leningen tot de drempel van €500.000 af te sluiten. Uit onderzoek blijkt dat het wetsvoorstel een te ruime formulering van het schuldenbegrip heeft en een te beperkte werking om hem als effectief aan te merken. Het voorstel voldoet naar verwachting niet (volledig) aan de kwaliteitseis effectiviteit. Er zijn nog veel fiscale achterdeurtjes.

Om het wetsvoorstel effectiever te maken is het noodzakelijk om aanpassingen door te voeren of alternatieven in de wetgeving te introduceren. Vanwege de omvang van het onderzoek zijn in het volgende hoofdstuk een aantal aanpassingen besproken. Het gaat om de onderstaande aanpassingen:

- Om het wetsvoorstel effectiever te maken zou de drempel van €500.000 verlaagd kunnen worden naar €17.500. Hiermee sluit het bedrag aan bij het huidige fiscale stelsel en daarbij geeft de verlaging een duidelijk signaal af. Belasting-uitstel en afstel wordt effectiever tegengegaan, aangezien meer leningen vroegtijdig in de heffing worden getrokken.
- Het salderen van de vorderingen en schulden daarentegen draagt niet bij aan de effectiviteit. Het uitstel zit namelijk in de schuldpositie waarbij saldering juist dat element vervaagt.
- Als laatste is het beperken van het schuldenbegrip onderzocht. Hieruit volgt dat indien het wetsvoorstel beperkt wordt tot consumptieve leningen naar verwachting de effectiviteit verbetert. Met deze wijziging worden alleen leningen belast, waarbij daadwerkelijk belastinguitstel- en afstel (kan) ontstaan. De zakelijke leningen blijven buiten het bereik van het wetsvoorstel.

Naar mijn mening moet de drempel naar €17.500 verlaagd worden en het wetsvoorstel beperkt worden tot consumptieve leningen. Deze aanpassingen zullen gezamenlijk naar verwachting het gewenste effect hebben, het effectief tegengaan van belastinguitstel- en afstel.

Naast de aanpassingen zijn tevens een aantal alternatieven onderzocht. De bevindingen met betrekking tot de verwachte effectiviteit zijn als volgt:

- De loan- to-value is een interessante optie, waarbij voor elke ab-houder een aparte berekening geldt.

- Daarnaast zijn er in het verleden diverse voorstellen gemaakt met betrekking tot een ondernemingsneutrale heffing. Rekening houdend met het tegengaan van belastinguitstel- en afstel zou een oplossing gezocht kunnen worden in de richting van fiscale transparantie van rechtspersonen, waarbij er geen scheiding meer is tussen de bv en de ab-houder.

Deze twee alternatieven zijn naar verwachting effectief bij het tegengaan van belastinguitstel- en afstel, waarbij de tweede alternatief gecompliceerder is. Naar mijn mening heeft het invoeren van een ondernemingsneutrale heffing in de richting van fiscale transparantie de voorkeur. Het betreft een gecompliceerde alternatief, echter wel een alternatief gericht op de toekomst. Dit alternatief beperkt de mogelijkheden aanzienlijk voor het uitstellen en afstellen van belastingheffing.

6.3 Beantwoording hoofdvraag

Tot slot kan aan de hand van de voorgaande deelvragen de hoofdvraag beantwoord worden. Uit dit onderzoek is gebleken dat het wetsvoorstel in de huidige vorm naar verwachting niet voldoet aan de effectiviteit. Enerzijds zou met de nodige aanpassingen het wetsvoorstel effectiever gemaakt kunnen worden. Anderzijds zouden er alternatieven ingevoerd kunnen worden. Naar mijn mening zal het wetsvoorstel hoe dan ook ingevoerd worden. Met deze reden adviseer ik om de 'gaten' in het wetsvoorstel vooraf te dichten. Ik adviseer dan ook om de drempel van €500.000 naar €17.500 te verlagen en daarnaast het schuldenbegrip te beperken tot consumptieve leningen. Deze aanpassingen kunnen gelijktijdig in het wetsvoorstel geïntegreerd worden en zullen gezamenlijk naar verwachting het gewenste effect bereiken, het tegengaan van specifieke leningen waarbij juist belastinguitstel- en afstel kan plaatsvinden.

Artikelen

Albregtse & de Vries, WFR 2009/381

D.A. Albregtse & E.J. de Vries, 'Naar een meer rechtsvormneutrale belastingheffing over ondernemingswinsten: de winstbox', *WFR* 2009/381.

Boer, WFR 2019/70

K. Boer, 'Excessief wetsvoorstel lenen bij de eigen vennootschap', *WFR* 2019/70.

Boer & Heithuis, WFR 2020/170

J.P. Boer & E.J.W. Heithuis, 'De nationale aspecten van de voorgestelde Wet excessief lenen van de eigen vennootschap', *WFR* 2020/170.

Broeksma, WFR 2019/210

P.A. Broeksma, 'Rood staan bij je eigen bank: mag de dga excessief lenen bij eigen vennootschap?', *WFR* 2019/210.

Bruijsten, FBN 2020/9-39

C. Bruijsten, 'Wetsvoorstel excessief lenen bij eigen vennootschap', *FBN* 2020/9-39.

Cnossen, WFR 2020/135

S. Cnossen, 'Bouwstenen voor een \nog/ beter belastingstelsel!', *WFR* 2020/135.

De redactie, NTFR 2021/39

De redactie, 'Nota n.a.v. het verslag Wetsvoorstel excessief lenen bij eigen vennootschap', *NTFR* 2021/39.

Essers, WFR 2018/109

P.H.J. Essers, 'Rechtsvormdiscriminatie in het nationale en internationale belastingrecht', *WFR* 2018/109.

Essers, WFR 2013/1035

P.H.J. Essers, 'De foute voorstellen van de commissie van Dijkhuizen ten aanzien van de IB ondernemer en de dga', *WFR* 2013/1035.

Essers, TFO 2011/3

P.H.J. Essers, 'Rechtsvormneutraliteit', *TFO* 2011/3.

Heithuis, WFR 2021/48

E.J.W. Heithuis, 'Belastingheffing over inkomsten uit vermogen', *WFR* 2021/48.

Heithuis, WFR 2020/13

E.J.W. Heithuis, '“Kinderreling” in conceptwetsvoorstel “Excessief lenen bij eigen vennootschap” moet beter!', *WFR* 2020/13.

Heithuis, NTFR 2019/1020

E.J.W. Heithuis, 'Excessief heffen (!) bij lenen van de eigen bv', *WFR* 2019/1020.

Heithuis, NTFR 2010/1843

E.J.W. Heithuis, 'Toch maar wel die ondernemingswinstbelasting', *NTFR* 2010/1843.

Heithuis, WFR 2009/889

E.J.W. Heithuis, 'Notitie fiscale positie directeur-grotaandeelhouder; een reactie', *WFR* 2009/889.

Hoogwout, FTV 2020/7-8

T.C. Hoogwout, 'Hoelang is box 2 nog de nieuwe pret-box?', *FTV* 2020/7-8.

Hofman en De Vries, WFR 2019/107

P.W. Hofman & A.C.M. de Vries, 'Rekening-courantmaatregel zet box 2 op z'n kop. Doe het zoals Down-Under', *WFR* 2019/107.

Jansen & Sturme, FTV 2021/3

J.H.J. Jansen & J.J.J.M. Sturme, 'Wet excessief lenen bij de eigen vennootschap en het gebrek aan tegenbewijs', *FTV* 2021/3.

Kamps, WFR 2020/233

H.J.L. Kamps, 'Fiscaal Café 2020: De dga in (dis)balans: wat is het juiste perspectief?', *WFR* 2020/233.

Knuist, V-N 2020/40.0

J. Knuist, 'Uitvergroet: Excessief lenen van de eigen bv: it's all about the numbers!', *V-N* 2020/40.0.

Molenaar, NDFR 2020/142

D. Molenaar, 'Stoppen met excessief lenen van eigen bv', *NDFR* 2020/142.

Mol-Verver, WPNR 2016/7114

S.J. Mol-Verver, 'Rechtsvormkeuze en fiscale problematiek', *WPNR* 2016/7114.

Mol-Verver, O&F 2005/65

S.J. Mol-Verver, 'de bv als belastingssubject', *O&F* 2005/65.

Opmeer, MBB 2019/44

B. Opmeer, 'Het ontwerp-wetsvoorstel excessief lenen: werk aan de winkel maar voor wie', *MBB* 2019/44.

Overduin, WFR 2009/1539

C. Overduin, 'de dga in 2010 en verder: veel wordt anders', *WFR* 2009/1539.

Spanjers, WFR 2019/110

M. Spanjers, 'Geen belastinguitstel voor private besomeringen dga', *WFR* 2019/110.

Stevens, WFR 2019/71

S.A. Stevens, 'Belastinguitstel en- afstel in box 2: een evaluatie van risico's en mogelijke beleidsalternatieven', *WFR* 2019/71.

Van Brummen en Tydeman-yousef, WFR 2019/59

M.F. van Brummen & M. Tydeman-Yousef, 'Consultatievoorstel excessief lenen bij eigen vennootschap – Nut en noodzaak van de maatregel', *WFR* 2019/59.

Van Genugten, TvCu 2020/4

M.C. van Genugten, 'Dga en fiscus: Afwikkeling van vorderingen op de dga', *TvCu* 2020/4.

Van Kempen, V-N 2018/66.0

T. van Kempen, 'Een te milde rekeningcourantmaatregel', *V-N* 2018/66.0.

Van den Dool, TFO 2017/150.2

R.P. van den Dool, 'Globaal evenwicht tussen dga en ondernemer', *TFO* 2017/150.2.

Wijtvliet, FED 2019/80

L.W.D. Wijtvliet, 'Wie zijn schulden betaalt, verarmt niet.' Gedachten over de Wet excessief lenen bij eigen vennootschap', *FED* 2019/80.

Zwemmer, WFR 1978/1037

J.W. Zwemmer, 'De fiscale positie van de aandeelhouder', *WFR* 1978/1037.

Boeken**Van der Burgt e.a. 2020-2021**

G.C. van der Burgt e.a., *Cursus Belastingrecht 'vennootschapsbelasting'*, Deventer: Kluwer 2020.

Cnossen & Jacobs 2019

S. Cnossen & B. Jacobs, *Ontwerp voor een beter belastingstelsel*, Meppel: Ten Brink 2019.

Mol- Verver e.a. 2018

S. Mol-Verver e.a., *de fiscale behandeling van de dga*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2018.

Jurisprudentie

HR 25 november 2011, ECLI:NL:HR:2011:BN3442.

HR 9 mei 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD1108.

HR 2 maart 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ9678.

HR 29 oktober 2004, ECLI:NL:HR:2004:AR4761.

HR 24 oktober 2003, ECLI:HR:2003:AI0411.

HR 26 april 2000, ECLI:NL:HR:2000:AA5624.

HR 21 september 1988, ECLI:NL:HR:1988:ZC3905.

HR 28 januari 1998, ECLI:NL:HR:1998:AA2392.

HR 27 januari 1988, ECLI:NL:HR:1988:ZC3744.

HR 24 juni 1964, ECLI:NL:HR:1964:AX7622.

HR 18 februari 1959, ECLI:HR:1959:AY0777.

Hof Den Haag 2 februari 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:273.

Hof Amsterdam 4 november 2010, ECLI:NL:GHAMS:2018:3711.

Hof Arnhem-Leeuwarden 25 augustus 2015, ECLI:NL:GHARL:2015:6337.

Rb. Zeeland- West- Brabant 10 juli 2020, ECLI:NL:RBZWB:2020:3061.

Rb. Den Haag 9 januari 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:14611.

Rb. Den Haag 2 maart 2010, ECLI:NL:RBSGR:2010:BL8838.

Kamerstukken

Kamerstukken II 2020/21, 35 496, nr. 9.

Kamerstukken II 2020/21, 35 496, nr. 8.

Kamerstukken II 2020/21, 35 496, nr. 7.

Kamerstukken II 2019/20, 35 496, nr. 6.

Kamerstukken II 2019/20, 35 496, nr. 5.

Kamerstukken II 2019/20, 35 496, nr. 4.

Kamerstukken II 2019/20, 35 496, nr. 3.

Kamerstukken II 2019/20, 35 496, nr. 2.

Kamerstukken II 2018/19, 35 026, nr. 6.

Kamerstukken II 2012/13, 33 447, nr. 2.

Kamerstukken II 2008/09, 31 705, nr. 19.

Kamerstukken II 2005/06, 30 375, nr. 1-2.

Kamerstukken II 1990/91, 22 008, nr. 2.

Kamerstukken II 1990/91, 22 008, nr. 1-2.

Nota van wijziging 35 496, 31 mei 2021

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2021Z09336&did=2021D20624>.

Overig

Belasten van (inkomen uit) aanmerkelijk belang 2020 (Bouwstenen voor een beter belastingstelsel)

Bouwstenen voor een beter belastingstelsel, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/05/18/belasten-van-inkomen-uit-aanmerkelijk-belang>.

Bouwstenen voor een beter belastingstelsel 2020 (Fichebundel beleidsopties)

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/05/18/fichebundel-beleids-opties-bouwstenen-voor-een-beter-belastingstelsel>.

Commissie Van Dijkhuizen 2013

Eindrapport Commissie inkomstenbelasting en toeslagen juni 2013,
<https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j9vvij5epmj1ey0/vjaukfbuhuz5>.

Jaarplan Belastingdienst 2021

Jaarplan 2021, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/jaarplannen/2020/11/11/jaarplan-belastingdienst-toeslagen-en-douane-2021>.

NOB brief 12 januari 2021

Brief met commentaar van de NOB naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel excessief lenen bij eigen vennootschap, <https://www.nob.net/nader-nob-commentaar-wet-excessief-lenen-bij-eigen-vennootschap>.

NOB brief 21 augustus 2020

Commentaar van de NOB op het wetsvoorstel excessief lenen bij eigen vennootschap,
<https://www.nob.net/nob-commentaar-wet-excessief-lenen-bij-eigen-vennootschap>.

NOB brief 16 april 2019

Commentaar van de NOB op het wetsvoorstel excessief lenen bij eigen vennootschap,
https://www.nob.net/sites/default/files/content/article/uploads/nob_brief_anti_cumulatieregeling_bij_wet_excessief_lenen_bij_eigen_vennootschap.pdf.

Syntheserapport (Bouwstenen voor een beter belastingstelsel) 2020

Syntheserapport, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/05/18/syntheserapport-bouwstenen-voor-een-beter-belastingstelsel>.

Uitvoeringstoets wet Excessief lenen bij eigen vennootschap 2020

Uitvoeringstoets, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/06/17/uitvoeringstoets-wet-excessief-lenen-bij-eigen-vennootschap>.